ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា

MINISTRY OF EDUCATION YOUTH AND SPORTS

សាកលវិទ្យាល័យវ៉ាន់ដា

VANDA UNIVERSITY

សារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ

ដំណើរការនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់ អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ

GENERAL DEPARTMENT OF TAXATION`S PROCESS OF COLLECTION PUBLIC TAX

ជំនាញ គណនេយ្យ

រាជធានីភ្នំពេញ-ឆ្នាំ២០២៥

PHNOM PENH-2025

ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា
MINISTRY OF EDUCATION YOUTH AND SPORTS

សាកលវិទ្យាល័យវ៉ាន់ដា
VANDA UNIVERSITY

សារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ

ដំណើរការនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ

GENERAL DEPARTMENT OF TAXATION`S PROCESS OF COLLECTION PUBLIC TAX

គ្រូណែនាំ៖ ជ្រុន ស្រីម៉ុម

ជំនាញ គណនេយ្យ

រាជធានីភ្នំពេញ-ឆ្នាំ២០២៥
PHNOM PENH-2025

គណៈកម្មការត្រួតពិនិត្យសារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជំនាន់ទី២២
ប្រធានបទ៖ ដំណើរការនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់
អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ

គណៈកម្មការវាយតម្លៃទី១

បេក្ខបណ្ឌិត មាស សំណាង

គ្រូណែនាំ

ជ្រុន ស្រីម៉ុម

គណៈកម្មការវាយតម្លៃទី៣

បេក្ខបណ្ឌិត យ៉ែម សុខហៀក

គណៈកម្មការវាយតម្លៃទី២

បេក្ខបណ្ឌិត យ៉ាក វុទ្ធី

ប្រធានគណៈកម្មការវាយតម្លៃ និងជានាយក
មជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវ

បណ្ឌិត សេង សំអឿន

អនុប្រធានគណៈកម្មការវាយតម្លៃ និងជានាយករង
មជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវ

បេក្ខបណ្ឌិត ស្រេង ផល្លា

សាកលវិទ្យាធិការ

បណ្ឌិត ហេង វ៉ាន់ដា

សាកលវិទ្យាធិការរងអចិន្ត្រៃយ៍

បណ្ឌិត ហ៊ូ គុជគន្ធលីនណា

អារម្ភកថា

ក្រោយពីបានសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ ជំនាញ គណនេយ្យនៅសាកលវិទ្យាល័យវ៉ាន់ដា អស់រយៈពេល ៤ឆ្នាំសិក្សារួចមក ក្រុមយើងខ្ញុំបានទទួលនូវចំណេះដឹងជាច្រើន ពាក់ព័ន្ធនឹងមុខវិជ្ជាគណនេយ្យជាពិសេស ក្រុមយើងខ្ញុំយល់ច្បាស់ថាជំនាញគណនេយ្យគឺជាជំនាញមានសារៈសំខាន់មួយដែរសម្រាប់ទីផ្សារបច្ចុប្បន្ន ក្នុងនោះស្ថាប័នរដ្ឋក្តី ឯកជនក្តី ឬអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលក្តី សុទ្ធតែត្រូវអនុវត្តកិច្ចការធនាគារដូចគ្នា។ ដោយឡែកដើម្បីឱ្យការសិក្សារបស់និស្សិតកាន់តែមានគុណភាពខ្ពស់ សាកលវិទ្យាល័យវ៉ាន់ដា បានបញ្ចូលនូវមុខជំនាញសំខាន់ៗដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការងារគណនេយ្យ តាមកម្មវិធីសិក្សាក្នុងឆ្នាំសិក្សាទីមួយ រហូតដល់ឆ្នាំសិក្សាទី៤។

គ្រប់មុខវិជ្ជាទាំងអស់ សុទ្ធតែមានសារៈសំខាន់ក្នុងការត្រួសត្រាយផ្លូវនិស្សិតឱ្យយល់ច្បាស់ពីការអនុវត្តការងារគណនេយ្យករពីការចាប់ផ្តើមរៀបចំផែនការ ការអនុវត្ត ការបញ្ចប់ និងត្រួតពិនិត្យ វាយតម្លៃព្រមទាំងផ្តល់ជាអនុសាសន៍នៅក្នុងការងារគណនេយ្យ ដើម្បីពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពគ្រប់គ្រងនៅក្នុងស្ថាប័នខ្លួន ក្នុងន័យឆ្លើយតបឱ្យបានល្អប្រសើរនឹងគោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលដែលបានដាក់ចេញ។ដោយក្រុមយើងខ្ញុំសង្កេតឃើញថាកិច្ចការងារមួយនេះមានសារៈសំខាន់ខ្លាំងស្របពេលនៃការសរសេរសារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្របានមកដល់ ទើបក្រុមយើងខ្ញុំសម្រេចចិត្តជ្រើសរើសនូវប្រធានបទមួយស្តីពី "**ដំណើរការនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ**" យកមកធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងចងក្រងក្នុងគោលបំណងឱ្យអ្នកស្រាវជ្រាវទាំងអស់ឱ្យយល់កាន់តែស៊ីជម្រៅពីការរៀបចំសារណានិងប្រសិទ្ធភាពនៃការប្រមូលពន្ធរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ។ក្រុមយើងខ្ញុំសង្ឃឹមថាការរៀបចំសារណានេះ នឹងបានចូលរួមចំណែកក្នុងការស្រាវជ្រាវរបស់និស្សិតជំនាន់ក្រោយៗ ព្រមទាំងអ្នកស្រាវជ្រាវដ៏ទៃទៀតដែលមានបំណងសិក្សាស្វែងយល់ពីកិច្ចការនេះ។

ជាទីបញ្ចប់ក្រុមយើងខ្ញុំ សូមមេត្តាខន្តី អភ័យទោស ពីសំណាក់លោកគ្រូ អ្នកគ្រូ រៀមច្បង និងអ្នកអានទាំងអស់ នូវរាល់កំហុសឆ្គងដែលកើតមានដោយអចេតនា នៅក្នុងសារណានេះ ហើយក្រុមយើងខ្ញុំរីករាយនឹងទទួលយករាល់ការរិះគន់ក្នុងន័យស្ថាបនា ដើម្បីឱ្យការរៀបចំលើកក្រោយទៀតមានភាពកាន់តែល្អប្រសើរ។

រចនាសម្ព័ន្ធ

ហ៊ី ហ៊ាត
ID: VI22/018

ហ៊ិន ស្រីលាក់
ID: VI22/035

ហ៊ិន ស្រីណយ
ID: VI22/012

ឆន ជីវី
ID: VI22/022

ស្រ៊ិក ស្រីម៉ី
ID: VI22/033

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

ក្រុមយើងខ្ញុំជានិស្សិតនៃសាកលវិទ្យាល័យវ៉ាន់ដា ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ ជំនាន់ទី២២ ជំនាញ គណនេយ្យ

សូមសំដែងនូវការគោរពដឹងគុណ និងថ្លែងអំណរគុណដ៏ជ្រាលជ្រៅចំពោះ

ក្រុមគ្រួសារដែលបានជួយឧបត្ថម្ភ គាំទ្រ ទាំងសម្ភារៈ ថវិកា និងស្មារតី ជំរុញលើកទឹកចិត្ត ដល់ក្រុមយើងខ្ញុំ ក្នុងការសិក្សារៀនសូត្រដើម្បីទទួលបានចំណេះដឹងរហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ។ ក្នុងនោះក្រុមយើងខ្ញុំសូមសំដែងនូវការគោរព និងកតញ្ញូតាធម៌យ៉ាងជ្រាលជ្រៅបំផុត ដល់អ្នកមានគុណ ដែលបានផ្តល់កំណើតដល់នាងខ្ញុំគ្រប់រូប និងសូមគោរពថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅ ដល់បណ្ឌាសាស្ត្រាចារ្យ លោកគ្រូ អ្នកគ្រូទាំងអស់ ដែលបានបណ្តុះបណ្តាលក្រុមយើងខ្ញុំនាពេលកន្លងមក។

ក្រុមយើងខ្ញុំ សូមសំដែងនូវការគោរពដឹងគុណដ៏ជ្រាលជ្រៅដល់ឯកឧត្តមបណ្ឌិត **ហេង វ៉ាន់ដា** សាកលវិទ្យាធិការនៃសាកលវិទ្យាល័យវ៉ាន់ដាដែលបានផ្តល់ទីកន្លែងបណ្តុះបណ្តាល ព្រមទាំងផ្តល់បទពិសោធន៍យ៉ាងច្រើនដល់យើងខ្ញុំ។

សូមគោរពថ្លែងអំណរគុណចំពោះអ្នកគ្រូ **ជួន ស្រីម៉ុម** ជាគ្រូណែនាំ ដោយបានជួយជ្រោមជ្រែងបង្ហាត់បង្ហាញសព្វបែបយ៉ាង ដើម្បីជួយដល់ក្រុមយើងខ្ញុំបញ្ចប់កិច្ចការសារណានេះជាស្ថាពរ។

សូមគោរពថ្លែងអំណរគុណដល់សាស្ត្រាចារ្យ និងបុគ្គលិកនៃសាកលវិទ្យាល័យវ៉ាន់ដាទាំងអស់ដែលបានខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការបង្ហាត់បង្ហាញ លើកទឹកចិត្ត អនុគ្រោះដល់ក្រុមយើងខ្ញុំ រហូតធ្វើឱ្យការសិក្សាបានបញ្ចប់ និងទទួលបានជោគជ័យគួរជាទីមោទនៈ។

ឆ្លៀតក្នុងឱកាសនេះដែរ ក្រុមយើងខ្ញុំសូមប្រសិទ្ធពរជ័យជូនដល់បុគ្គលទាំងអស់ខាងលើឱ្យជួបតែពុទ្ធពរបួនប្រការ គឺអាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ។

អំណះអំណាង

ក្រុមនាងខ្ញុំ ជានិស្សិតបរិញ្ញាបត្រ ជំនាញគណនេយ្យនៃសាកលវិទ្យាល័យវ៉ាន់ដា ជំនាន់ទី២២៖ សូមធានាអះអាងថា ខ្លឹមសារសារណាក្រោមប្រធានបទ " ដំណើរការនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ" នេះគឺជាស្នាដៃរបស់ក្រុមនាងខ្ញុំ ដោយគ្មានការពាក់ព័ន្ធនឹងរបាយការណ៍ស្រាវជ្រាវរបស់អ្នកផ្សេងឡើយ។ ទិន្នន័យ និងលទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវ ដែលលើកឡើងនេះ ជាអត្ថបទស្រាវជ្រាវថ្មីសុទ្ធសាធ ដែលពុំធ្លាប់មានជនណាម្នាក់យកទៅប្រើប្រាស់ក្នុងការស្រាវជ្រាវពីមុនឡើយ។

ថ្ងៃ.ពុធ..៨កើត. ខែ.កត្តិក ឆ្នាំម្សាញ់ សប្តស័ក ព.ស ២៥៦៩

ថ្ងៃទី២៩.. ខែតុលា ឆ្នាំ២០២៥

ហត្ថលេខាតំណាងក្រុម

ហ៊ី ហ៊ាត

សេចក្តីសង្ខេបនៃការស្រាវជ្រាវ

ក្រោយពីបានសិក្សានៅ **សាកលវិទ្យាល័យវ៉ាន់ដា** និងរួមផ្សំជាមួយការសិក្សាស្រាវជ្រាវទាក់ទងទៅនិងអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារផ្តោតទៅលើប្រធានបទ(**ដំណើរការនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ**) នាពេលកន្លងមកនេះហើយបានរៀបចំចងក្រងជាសៀវភៅសារណាបញ្ចប់ការសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រនេះឡើង។ ក្រុមនាងខ្ញុំសូមយោងយកអត្ថន័យខ្លឹមផ្សារនៃសារណាដូចខាងក្រោមៈ

យោងតាមលទ្ធផលនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ ពីប្រធានបទនៃដំណើរការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈដែលជាប្រភេទពន្ធមួយស្ថិតក្នុងគោលនយោបាយសារពើពន្ធគ្រប់គ្រងដោយអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ។ ការប្រមូលនេះបានផ្តល់ប្រយោជន៍ជាច្រើនដល់ប្រទេសជាតិដូចជា ជួយទប់ស្កាត់ដល់ការនាំចូលនៅប្រភេទទំនិញដែលបំផ្លាញសង្គមក៏ពិតមែនក៏នៅមានចំណុចខ្វះខាតមួយចំនួនផងដែរ ដោយមូលដ្ឋានគិតពន្ធមានកម្រិតទាប ការប្រមូលពន្ធនៅមិនទាន់គ្រប់ជ្រុងជ្រោយនៅឡើយដែលមានឈ្មួញមួយចំនួនតូចអាចគេចវេសពីការបង់ពន្ធបាន។

អាករបំភ្លឺសាធារណៈ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុ សម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ១៩៩៩ គឺមាត្រា២៣។ ប៉ុន្តែមាត្រា២៣នេះ ត្រូវបានប្តូទៅជាទៅជាមាត្រា២៣ថ្មីដោយការធ្វើវិសោធនកម្ម ដោយច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រង២០០២ បំពោះតម្លៃសុរាមេរ៉យ និងបារីដែលលក់ក្នុងមណ្ឌលដែនដីខេត្ត-ក្រុងនីមួយៗ។ អាករបំភ្លឺសាធារណៈត្រូវបានកំណត់អត្រា៣%នៅក្នុងឆ្នាំ២០០២ តែក្រោយមកនៅក្នុងឆ្នាំ២០២៣អត្រានៃអាករបំភ្លឺសាធារណៈត្រូវបានប្តូរទៅជា៥% លើការផ្គត់ផ្គង់គ្រប់ដំណាក់កាលទាំងអស់នៅសុរាមេរ៉យ និងបារីក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ថវិការថ្នាក់ក្រោមជាតិ សម្រាប់បំភ្លឺនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

តាមការសិក្សាបានធ្វើឱ្យយើងយល់កាន់តែច្បាស់បន្ថែមទៀតអំពីប្រវត្តិរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ទស្សនវិស័យ បេសកកម្ម គោលដៅ រចនាសម្ព័ន្ធ តួនាទី និងភារកិច្ចរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ប្រវត្តិអាករបំភ្លឺសាធារណៈ បុគ្គលិកជាប់អាករ ប្រភេទនៃទំនិញជាប់អាករ វិធីសាស្ត្រនៃការប្រមូល មូលដ្ឋានគិតអាករ ជាពិសេសសារៈសំខាន់និងគោលបំណងនៃការបង្កើតអាករបំភ្លឺសាធារណៈ។ ហើយបច្ចុប្បន្នក៏យើងសង្កេតឃើញ មានការអភិវឌ្ឍច្រើនទៅលើការបំភ្លឺតាមទីសាធារណៈ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធផ្សេងៗនៅក្នុងប្រទេស។ ដែលការអភិវឌ្ឍយ៉ាងឆាប់រហ័សនេះដោយចំណូលពីការប្រមូលពន្ធជាច្រើនប្រភេទនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

មាតិកា

ទំព័រ

អារម្ភកថា i
រចនាសម្ព័ន្ធ ii
សេចក្ដីថ្លែងអំណាគុណ iii
អំណះអំណាង vi
សេចក្ដីសង្ខេបនៃការស្រាវជ្រាវ v
មាតិកា vi

ជំពូកទី១
សេចក្ដីផ្ដើម

១.១ លំនាំបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ ១
១.២ ចំណោទបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ ១
១.តើអគ្គនាយកដ្ឋានបានកំណត់មូលដ្ឋានគណនាពន្ធទៅលើអាករបំភ្លឺសាធារណៈយ៉ាងដូចម្ដេច?
២.តើអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារធ្វើការគ្រប់គ្រងនិងប្រមូលអាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈបានតាមវិធីណា?
១.៣ គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវ ២
១.៤ ទំហំដែនកំណត់ និងវិសាលភាពនៃការស្រាវជ្រាវ ២
១.៤.១ ទំហំដែនកំណត់ ២
១.៤.២ វិសាលភាពនៃការស្រាវជ្រាវ ២
១.៥ វិធីសាស្ត្រនៃការស្រាវជ្រាវ ២
១.៦ សារៈសំខាន់នៃការស្រាវជ្រាវ ២
១.៧ រចនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវ ៣

ជំពូកទី២
ការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈ

២.១ លក្ខណៈទូទៅនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈ ៤
២.១.១ និយមន័យនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈ ៤
២.១.២ ច្បាប់បង្កើតអាករបំភ្លឺសាធារណៈ ៤
២.១.៣ ទ្រឹស្ដីនៃអាករបំភ្លឺសាធារណៈ ៤
២.២ អគ្គនាយកដ្ឋានបានកំណត់មូលដ្ឋានគណនាពន្ធទៅលើអាករបំភ្លឺសាធារណៈ ៥
២.២.១ និយមន័យអាករ ៦

២.២.២ ប្រវត្តិក្រុមហ៊ុន ៨
២.២.៣ ទ្រឹស្តីពាក់ព័ន្ធ ៩
២.៣ នីតិវិធីអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារធ្វើការគ្រប់គ្រងនិងប្រមូលអាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ ១០
២.៣.១ និយមន័យ ១១
២.៣.២ ប្រវត្តិនៃការគ្រប់គ្រងនិងប្រមូលអាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ ១១
២.៣.៣ ទ្រឹស្តីពាក់ព័ន្ធ ១២

ជំពូកទី៣

ដំណើរការនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ

៣.១ ស្ថានភាពទូទៅរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ១៣
៣.១.១ ប្រវត្តិនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ១៧
៣.១.២ ទស្សនវិស័យ បេសកកម្ម គុណតម្លៃ ចក្ខុវិស័យ គោលដៅ របស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ... ១៧
ក.ទស្សនវិស័យ ១៧
ខ.បេសកកម្ម ១៧
គ.គុណតម្លៃ ១៨
ឃ.ចក្ខុវិស័យ ១៨
ង.គោលដៅ ១៨
៣.១.៣ រចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រង តួនាទី នឹងភារកិច្ច របស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ១៨
ក. រចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រង ១៩
ខ. តួនាទីគណៈគ្រប់គ្រង ១៩
៣.២ អគ្គនាយកដ្ឋានបានកំណត់មូលដ្ឋានគណនាពន្ធទៅលើអាករបំភ្លឺសាធារណៈ ១៩
៣.២.១ ការកំណត់មូលដ្ឋានគិតអាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ ២០
ក.មូលដ្ឋានគិតពន្ធ ២១
ខ.អត្រាអាករ ២២
៣.២.២ ការគណនាអាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ ២៣
៣.៣ ការគ្រប់គ្រង និងប្រមូលអាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ២៣
៣.៣.១ ការបង្កើតអាករបំភ្លឺសាធារណៈ ២៤
៣.៣.២ ប្រភេទនៃអាករបំភ្លឺសាធារណៈ ២៤
៣.៣.៣ គោលបំណងនៃអាករបំភ្លឺសាធារណៈ ២៥
៣.៣.៤ វិធីសាស្ត្រនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ២៥
ក.ការប្រមូលប្រាក់អាករ ២៦
ខ.ការទទួលលិខិតប្រកាសពន្ធ ២៨

ជំពូកទី៤
ការវិភាគលើចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយ

៤.១ ការវិភាគលើចំណុចខ្លាំង..២៩
៤.២ ការវិភាគលើចំណុចខ្សោយ...៣០

ជំពូកទី៥
សេចក្តីសន្និដ្ឋាន និងការផ្តល់អនុសាសន៍

៥.១ សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ៣១
៥.២ ការផ្តល់អនុសាសន៍ ៣២
ឯកសារយោង
ឧបសម្ព័ន្ធ

ជំពូកទី១
សេចក្តីផ្តើម

១.១ លំនាំបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ

បច្ចុប្បន្នប្រទេសកម្ពុជា គឺជាប្រទេសមួយដែលកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ក្រោយពីបានជួបនូវសង្គ្រាមជាច្រើនលើករួចមក។ បើគិតដល់សព្វថ្ងៃនេះប្រទេសកម្ពុជាមានប្រជាជនចំនួនសរុបប្រមាណ១៧លាននាក់ដែលគ្រប់គ្រងដោយរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យសេរីពហុបក្ស។ ម្យ៉ាងទៀតប្រទេសកម្ពុជាមានការរីកចម្រើនដល់សព្វថ្ងៃនេះដោយសារពឹងផ្អែកលើវិស័យមួយចំនួនដូចជា វិស័យកសិកម្ម វិស័យឧស្សាហកម្ម វិស័យពាណិជ្ជកម្ម និងវិស័យទេសចរណ៍ជាដើម ដែលជាប្រភពចំណូលដ៏ចម្បង។ ចំណែកឯរាជរដ្ឋាភិបាលយកចិត្តទុកដាក់ដឹកនាំនឹងផ្តោតសំខាន់ទៅលើគោលនយោបាយពីរប្រភេទគឺ គោលនយោបាយសារពើពន្ធ និងគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុដែលជាកត្តាធ្វើឱ្យប្រទេសកម្ពុជាមានការរីកចម្រើន។

បើយើងក្រឡេកទៅមើលគោលនយោបាយសារពើពន្ធ គឺជាគោលនយោបាយដែលបង្កើតឡើងនិងគ្រប់គ្រងដោយអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ក្នុងគោលបំណងត្រួតពិនិត្យនិងតាមដាន ប្រភពចំណូល ចំណាយពន្ធ។ ការប្រមូលពន្ធទាំងនេះរួមមាន ពន្ធលើប្រាក់ចំណូល ប្រាក់រំដោះពន្ធលើប្រាក់ចំណូល ពន្ធអប្បបរមា ពន្ធលើមធ្យោបាយធ្វើដំណើរនិងដឹកជញ្ជូន ពន្ធប៉ាតង់ ពន្ធប្រថាប់ត្រា ពន្ធកាត់ទុក ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស ពន្ធលើអចលនទ្រព្យ ពន្ធលើឈ្នួលផ្ទះនិងដី ពន្ធលើស្លាកយីហោ ព្រមទាំងអាករពិសេស អាករបំភ្លឺសាធារណៈ អាករលើការស្នាក់នៅជាដើម។ ពិតប្រាកដណាស់ពន្ធដារបានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការរួមចំណែកបង្កើនថវិកាជាតិ សម្រាប់បំពេញនូវសេចក្តីត្រូវការនិងចំណាយសាធារណៈដែលកើនឡើងឥតឈប់ឈរពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ។ ទោះបីជាការគណនា និងការប្រមូលពន្ធជាការងារស្មុគស្មាញ តែការប្រមូលមិនអាចប្រមូលបានដោយគ្រាន់តែមានច្បាប់ពន្ធដារនោះទេគឺតម្រូវឱ្យមានការយល់ដឹងនិងចូលរួមសហការរបស់អ្នកជាប់ពន្ធទាំងអស់ផងដែរ។ ទើបអាចទទួលបានប្រាក់ចំណូលយ៉ាងពេញលេញ។

យោងតាមហេតុផលខាងលើនេះហើយទើបក្រុមយើងខ្ញុំជ្រើសរើសយកប្រធានបទស្តីពី **«ដំណើរការនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ»** យកមកធ្វើការស្រាវជ្រាវស្រាយបំភ្លឺនិងចងក្រងជាសារណាបញ្ចប់ការសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ។

១.២ ចំណោទបញ្ហានៃការស្រាវជ្រាវ

ជាទូទៅប្រភេទពន្ធ និងអ្នកជាប់ពន្ធមានលក្ខណៈផ្សេងៗគ្នា ទៅតាមប្រភេទអាជីវកម្មនីមួយៗដែលធ្វើប្រតិបត្តិការ ហើយក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននេះយើងសង្កេតឃើញថានៅអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារមានការបង្កើតនូវអាករជាច្រើនប្រភេទ ដែលកំណត់ឱ្យត្រូវបង់ពន្ធអាករ ក្នុងចំណោមអាករទាំងនោះក៏មានអាករបំភ្លឺសាធារណៈផងដែរ។ ហេតុដូច្នេះទើបក្រុមនាងខ្ញុំលើកជាសំណួរចោទឡើងថា៖

១.តើអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារបានកំណត់មូលដ្ឋានគណនាពន្ធទៅលើអាករបំភ្លឺសាធារណៈយ៉ាងដូចម្តេច?

២.តើអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារធ្វើការគ្រប់គ្រងនិងប្រមូលអាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈបានតាមវិធីសាស្រ្តណា?

១.៣ គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវ

គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវនេះ គឺបង្ហាញពីយន្តការនៃការគណនាអាករបំភ្លឺសាធារណៈ និង អត្ថប្រយោជន៍បន្ថែម ឱ្យអ្នកដែលជាប់ពន្ធទាំងអស់ យល់ដឹងច្បាស់ពីកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន ក្នុងការប្រកាសពន្ធ និងមិនបាត់បង់ថវិការដែលជាចំណូលរបស់ជាតិផងដែរ ដោយផ្តោតទៅលើ៖

- ប្រវត្តិនៃអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារនៅកម្ពុជា
- គោលនយោបាយ បេសកកម្ម និងទស្សនៈវិស័យរបស់ពន្ធដារ
- រចនាសម្ព័ន្ធរបស់ពន្ធដារ

១.៤ ទំហំដែនកំណត់ និងវិសាលភាពនៃការស្រាវជ្រាវ

១.៤.១ ទំហំ និងដែនកំណត់

ការសិក្សាស្រាវជ្រាវនេះគឺសិក្សាទៅលើ ដំណើរការនៃការប្រមូលពន្ធអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់ អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ អគារកែងមហាវិថីសហព័ន្ធរុស្ស៊ី (១១០) និងម៉ៅសេទុង (២៤៥) សង្កាត់ទឹកល្អក់១ ខណ្ឌទួលគោក រាជធានីភ្នំពេញ នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

១.៤.២ វិសាលភាព

តាមច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធ ពន្ធត្រូវបានបង្កើតឡើងជាយូរណាស់មកហើយ ដោយមានពេលវេលាកំណត់ ការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងស្វែងយល់អំពីដំណើរការនៃប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ទើបក្រុមនាងខ្ញុំធ្វើការស្រាវជ្រាវក្នុងឆ្នាំ២០២២-២០២៣ តែប៉ុណ្ណោះ ។

១.៥ វិធីសាស្ត្រនៃការស្រាវជ្រាវ

ការស្រាវជ្រាវត្រូវបានប្រើតាមវិធីសាស្ត្រគុណវិស័យ (Qualitative Methods) ដោយផ្តោតចម្បង ទៅលើការវិភាគទិន្នន័យ និងឯកសារដែលបានមកពីក្រុមហ៊ុន អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ដែលពាក់ព័ន្ធទៅ និងប្រធានបទ ដើម្បីយកមកវិភាគ និងសិក្សាស្រាវជ្រាវក្នុងគោលបំណងយកមកបញ្ជាក់អំពីប្រសិទ្ធភាព ក្នុងការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈ។

សម្រាប់សំណួរទី១ ត្រូវបានប្រមូលតាមបែបគុណវិស័យ តាមរយៈទិន្នន័យ និងឯកសារដែល បានមកពីក្រុមហ៊ុន អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ដើម្បីយកមកបកស្រាយទៅលើការអនុវត្តតាមវិធីសាស្ត្រ និង មានការកំណត់ពន្ធអ្វីខ្លះ ទើបអាចឱ្យមូលដ្ឋានគណនាពន្ធទៅលើអាករបំភ្លឺសាធារណៈដំណើរការទៅបាន យ៉ាងល្អ។

សម្រាប់សំណួរទី២ ត្រូវបានប្រមូលតាមបែបគុណវិស័យ តាមរយៈទិន្នន័យ និងឯកសារដែល បានមកពីក្រុមហ៊ុន អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ដើម្បីយកមកដោះស្រាយរកវិធីសាស្ត្រនៃការគ្រប់គ្រងនិងការ ប្រមូលអាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ ដែលអាចបម្រើដល់តម្រូវការរួមរបស់សង្គមជាតិទាំងមូល ។

១.៦ សារៈសំខាន់នៃការស្រាវជ្រាវ

ការសិក្សាស្រាវជ្រាវគឺនាំមកនូវភាពរីកចម្រើនដល់និស្សិតជាច្រើន ក្នុងការផ្លាស់ប្តូរពួកគេឱ្យយល់ដឹងពី សកម្មភាពក្នុងសង្គម ការទំនាក់ទំនងនិងប្រតិបត្តិការមួយចំនួននៅក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ន ។ សារៈសំខាន់នៃការសិក្សា ស្រាវជ្រាវនេះគឺបានផ្តល់នូវសារៈសំខាន់ដល់យើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នាដូចជា៖

សម្រាប់ស្ថាប័ន៖ យល់ដឹងពីការប្រមូលពន្ធ ការគណនាអាករ ដើម្បីងាយស្រួលបំពេញទៅតាមតម្រូវការរបស់អតិថិជន និងការអនុវត្តការងារជាក់ស្តែងនៅក្នុងក្រុមហ៊ុន។

សម្រាប់សង្គម៖ ជាឯកសារជំនួយជួយបណ្តុះគំនិតឱ្យសិស្សនិស្សិត និងអ្នកសិក្សាទាំងឡាយយល់ដឹងនូវទស្សនៈវែងឆ្ងាយក៏ដូចជាយល់ដឹងពីអត្ថប្រយោជន៍នៃការស្រាវជ្រាវ និងទទួលបានចំណេះដឹងបន្ថែមពីឯកសារទាំងនេះសម្រាប់អ្នកស្រាវជ្រាវជំនាន់ក្រោយ។

សម្រាប់កម្មសិក្សាការី៖ បង្កើនចំណេះដឹងនិងការយល់ដឹងបន្ថែមដែលផ្សារភ្ជាប់ជាមួយប្រធាន ដែលបានសិក្សា។ ម្យ៉ាងវិញទៀតបង្កើនភាពក្លាហានដល់ក្រុមសិក្សាស្រាវជ្រាវក្នុងការបញ្ចេញមតិផ្សេងៗ និងដឹងពីសកម្មភាព រចនាសម្ព័ន្ធនៃការគ្រប់គ្រងរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារផងដែរ។

១.៧ រចនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវ

រចនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវធ្វើឡើងដើម្បីស្វែងយល់ឱ្យដឹងកាន់តែច្បាស់ នៅចំណុចនីមួយៗនិងបានធ្វើឡើងដោយធ្វើការរាប់បញ្ចូលចំណុចដែលមានសេចក្តីផ្តើមនៃការស្រាវជ្រាវ គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវវិធីសាស្ត្រនៃការស្រាវជ្រាវ ទំហំនិងដែនកំណត់នៃការស្រាវជ្រាវ សារៈសំខាន់នៃការស្រាវជ្រាវ និងរចនាសម្ព័ន្ធនៃការស្រាវជ្រាវ សេចក្តីសន្និដ្ឋាន និងអនុសាសន៍ និងមានចំណុចជាច្រើនទៀត។ ក្រោយពីបានសិក្សាការស្រាវជ្រាវរួចមកក្រុមយើងខ្ញុំក៏បានបែងចែកជា ៥ ជំពូកដែលរៀបរាប់ដូចខាងក្រោម។

ជំពូកទី១៖ សេចក្តីផ្តើម បរិយាយសង្ខេបពីលំនាំបញ្ហា គោលបំណង មូលហេតុនៃការស្រាវជ្រាវចំណោទបញ្ហាដែនកំណត់ និងវិសាលភាព ហេតុផលមួយចំនួនដែលបង្កើតឱ្យមានការសិក្សាស្រាវជ្រាវ។

ជំពូកទី២៖ រំលឹកទ្រឹស្តី បង្ហាញពីនិយមន័យ ប្រវត្តទូទៅដែលពាក់ព័ន្ធ និងទ្រឹស្តីរបស់អ្នកប្រាជ្ញដែលពាក់ព័ន្ធនិងការសិក្សាស្រាវជ្រាវ។

ជំពូកទី៣៖ លទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវ បង្ហាញពីស្ថានភាពទូទៅរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ គោលនយោបាយ ទស្សនវិស័យ និងបេសកកម្ម គោលដៅ របស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ។

ជំពូកទី៤៖ ការវិភាគចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយ វិភាគនិងធ្វើការស្វែងយល់ពីចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយ។

ជំពូកទី៥៖ សេចក្តីសន្និដ្ឋាន និងការផ្តល់អនុសាសន៍ ការសន្និដ្ឋានទៅលើចំណុចទាំងអស់ ដែលនៅក្នុងអត្ថបទ និងផ្តល់អនុសាសន៍ទៅលើចំណុចដែលមានកង្វះខាតដើម្បីធ្វើការកែលម្អ។

ជំពូកទី២
ការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈ

២.១ លក្ខណៈទូទៅនៃអាករបំភ្លឺសាធារណៈ

២.១.១ និយមន័យអាករបំភ្លឺសាធារណៈ

អាករបំភ្លឺសាធារណៈ គឺជាប្រភេទពន្ធប្រយោល ដែលគិតទៅលើតម្លៃស្រានិងបារី ដែលអ្នកប្រើប្រាស់មានកាតព្វកិច្ចត្រូវបង់ ហើយដែលត្រូវកាត់ទុកដោយអ្នកលក់ ដើម្បីបង់ជូនរដ្ឋជាបន្តនាពេលក្រោយទៀត ។

អាករបំភ្លឺសាធារណៈ ត្រូវបានកំណត់តាមអត្រា ៣% លើការផ្គត់ផ្គង់គ្រប់ដំណាក់កាលនូវ សុរាមេរ័យ និងបារី។ អ្នកជាប់ពន្ធដែលធ្វើការផ្គត់ផ្គង់ផលិតផលទាំងនេះត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការ បង់ប្រាក់អាករនេះ ជូនរដ្ឋបាលសារពើពន្ធយ៉ាងយឺតបំផុតត្រឹមថ្ងៃទី២០ នៃខែបន្ទាប់ពីខែដែលមាន ការផ្គត់ផ្គង់។

អាករបំភ្លឺសាធារណៈ គឺជាប្រភេទពន្ធប្រយោលដែលគិតទៅលើសុរាមេរ័យ និងបារី ហើយដែលទទួលកាត់ទុកដោយអ្នកផ្គត់ផ្គង់។

២.១.២ ប្រវត្តិនៃការបង្កើតអាករបំភ្លឺសាធារណៈ

យោងតាមច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ១៩៩៩ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើដោយប្រើរាជក្រមលេខ នរ-រកម-០១៩៩-០១ ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៨ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ សូមជូនដំណឹងដល់លោក-លោកស្រី ជាអាជីវករទាំងអស់ដែលធ្វើការផ្គត់ផ្គង់ (លក់ដូរ) សុរាមេរ័យ និងបារី ដែលជាផលិតផលមកពីបរទេស ក៏ដូចជាអតិថិជនដែលជាអ្នកប្រើប្រាស់មុខទំនិញទាំងនេះ សូមមេត្តាជ្រាបថា សុរាមេរ័យ និងបារីទាំងអស់ដែលជាផលិតផលពីបរទេស ត្រូវជាប់អាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ។

អាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ ត្រូវចាប់អនុវត្តពីថ្ងៃទី០១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩៩ តទៅ។

បុគ្គលដែលធ្វើការផ្គត់ផ្គង់ សុរាមេរ័យ និងបារី ដែលជាផលិតផលមកពីបរទេស គឺជាបុគ្គលជាប់អាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ និង ត្រូវទទួលខុសត្រូវប្រមូលប្រាក់អាករពីអតិថិជនរបស់ខ្លួន និងយកប្រាក់អាករនេះមកបង់ពន្ធជូនអង្គភាពពន្ធដារ។

២.១.៣ ទ្រឹស្តីនៃអាករបំភ្លឺសាធារណៈ

អាករបំភ្លឺសាធារណៈ ត្រូវបានដាក់ឱ្យអនុវត្តដោយប្រកាសរបស់អន្តរក្រសួង(ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ហិរញ្ញវត្ថុ និងក្រសួងមហាផ្ទៃ) លេខ សហវ ពដប្រក ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៩ ។ អាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ ត្រូវបានកំណត់តាមអត្រា៥% លើសុរាមេរ័យ ឬថ្នាំជក់ និងត្រូវបង់តែម្តងគត់នៅពេលផ្គត់ផ្គង់ដំបូងបន្ទាប់ពីផលិត ឬនាំចូលក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ អ្នកជាប់ពន្ធដែលធ្វើការផ្គត់ផ្គង់ឬនាំចូលផលិតផលទាំងនេះត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការបង់ប្រាក់អាករជូនរដ្ឋបាលសារពើពន្ធយ៉ាងយឺតបំផុតត្រឹមថ្ងៃទី២០ នៃខែបន្ទាប់ពីខែដែលមានការផ្គត់ផ្គង់។ អាករបំភ្លឺសាធារណៈ គឺត្រូវបានប្រមូលឡើងជាប្រយោជន៍ថវិកាថ្នាក់ខេត្ត-ក្រុង ទុកសម្រាប់ចំណាយឱ្យសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ[1]។

[1]ស្រ៊ាន់ គឹមស្រៀង, ផា ម៉ី, ពិន គឹមស្រឿន, ជោក ស្រីនី, ហ៊ិន មិថុនា.(២០២៣). *ដំណើរការនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ.* សារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជំនាញគណនេយ្យ ជំនាន់២០ វិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដា.ទំព័រទី៤ដល់ទី៥.ភ្នំពេញ

២.២ អគ្គនាយកដ្ឋានបានកំណត់មូលដ្ឋានគណនាពន្ធទៅលើអាករបំភ្លឺសាធារណៈដូចខាងក្រោម៖

២.២.១ និយមន័យអគ្គនាយកដ្ឋាន ពន្ធ និងមូលដ្ឋានគណនាពន្ធ

អគ្គនាយកដ្ឋាន គឺជាទីចាត់ការដែលគ្រប់គ្រងដោយនាយកដ្ឋានតាមក្រសួងនានា[2]។

អគ្គនាយកដ្ឋាន គឺជាអង្គភាពរដ្ឋាភិបាលឬអង្គការមួយដែលមានភារកិច្ចក្នុងការគ្រប់គ្រង និងធ្វើសកម្មភាពជាដើមក្នុងវិស័យជាក់លាក់មួយ។

ពន្ធ គឺជាកាតព្វកិច្ចរបស់រូបវន្តបុគ្គល និងនីតិបុគ្គលទាំងអស់ដែលមានចែង ក្នុងក្រិត្យច្បាប់ ត្រូវតែចូលរួមបង់វិភាគទានជូនរដ្ឋ ក្រោមរូបភាពជាការប្រមូលចំណូលជាតិ ដើម្បីឱ្យរដ្ឋាភិបាលធ្វើការបែងចែកចំណូលឡើងវិញសម្រាប់ជាប្រយោជន៍ដល់សង្គមជាតិទាំងមូល មានន័យថារដ្ឋមិនផ្តល់សេវាកម្មទៅឱ្យអ្នកបង់ពន្ធទាំងនោះដោយផ្ទាល់វិញឡើយ ហើយអ្នកមានចំណូលតិចបង់ពន្ធតិច អ្នកមានចំណូលច្រើនបង់ពន្ធច្រើន។

ពន្ធ គឺជា ការទូទាត់ប្រាក់ ឬធនធានផ្សេងៗដោយបុគ្គល ឬអង្គភាពទៅកាន់រដ្ឋ ឬអង្គការដែលមានអំណាច ដើម្បីជួយក្នុងការសម្រេចនូវគោលបំណងជាសាធារណៈ ដូចជា ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច, ការអប់រំ, និងសេវាកម្មសាធារណៈផ្សេងៗ។

ពន្ធ គឺមិនមែនជាការបង់ប្រាក់ជាសេវាកម្មត្រូវបានផ្តល់វិញទេ ប៉ុន្តែជាការជួយចូលរួមក្នុងការអភិវឌ្ឍប្រទេស។

ពន្ធ គឺជាបន្ទុករបស់អ្នកជាប់ពន្ធចំពោះរដ្ឋ និងជាកាតព្វកិច្ចរបស់គ្រប់សមាសភាពដែលកំណត់ដោយច្បាប់។ យោងតាមច្បាប់ស្តីពីពន្ធដាឆ្នាំ១៩៩៧ ពន្ធសំដៅដល់ពន្ធផ្ទាល់ ដែលជាប្រភេទពន្ធប្រមូលយកដោយផ្ទាល់ពីអ្នកជាប់ពន្ធ(TaxPayer) ក្រៅពីពន្ធគយ ឬអាករដែលសំដៅដល់ពន្ធប្រយោលដែលជាប្រភេទនៃការប្រមូលពន្ធ ដោយប្រយោល (មិនបានប្រមូលយកដោយផ្ទាល់ពីអ្នកជាប់ពន្ធ)។ ការប្រមូលពន្ធនេះ គឺជាការយកតាមតម្លៃ ទំនិញ ឬសេវា ហើយអ្នកជាប់ពន្ធគឺជាអ្នកប្រើប្រាស់ចុងក្រោយ។

ពន្ធ គឺជាប្រាក់ដែលយើងប្រមូលក្នុងនាមរដ្ឋាភិបាល។

ពន្ធ គឺជារូបភាពនៃការបែងចែកឡើងវិញ នូវចំណូលជាតិដែលរដ្ឋាភិបាលបានប្រើប្រាស់ដើម្បីប្រមូលចំណូល មួយផ្នែកពីគ្រប់សមាសភាពសេដ្ឋកិច្ច មានដូចជាក្រុមហ៊ុន សហគ្រាស អាជីវកម្ម និងប្រជាពលរដ្ឋដើម្បីបម្រើឱ្យតម្រូវការរួមរបស់សង្គមជាតិទាំងមូល។

ពន្ធ គឺជារូបធាតុនៃការប្រមូលចំណូល ដែលផ្សារភ្ជាប់ជាមួយនឹងសិទ្ធអំណាច នយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាលដែលក្រិត្យច្បាប់ជាកំណត់។

ពន្ធ គឺជាការការបង់វិភាគទាន នូវកាតព្វកិច្ចរបស់គ្រប់សមាសភាពសេដ្ឋកិច្ច ដែលរួមទាំងរូបវន្តបុគ្គល និងនីតិបុគ្គល ជូនរាជរដ្ឋាភិបាលដែលមានច្បាប់កំណត់។

ពន្ធ គឺជាចំណូលចរន្តដ៏សំខាន់របស់រដ្ឋាភិបាល សម្រាប់ធ្វើការទ្រទ្រង់នូវដំណើរការវិស័យសាធារណៈផ្សេងៗ។

[2] សង្គប្ប. (ឆ្នាំ2023). *អគ្គនាយកដ្ឋាន*. Retrieved February, 02 2025, from https://www.sangapac.com/dictionary/a/6752

ពន្ធ មានលក្ខណៈបង្ខំហើយមិនសងឱ្យវិញផ្ទាល់ឡើយ ប៉ុន្តែនិងអាចសងឱ្យវិញជាលក្ខណៈរូបភាពប្រយោលទៅតាមគោលនយោបាយប្រទេសនីមួយៗ។ គ្រប់អង្គភាពអាជីវកម្ម សេវាកម្មដែលចំណុះឱ្យគ្រប់សមាសភាពសេដ្ឋកិច្ចត្រូវមានកាតព្វកិច្ចនិងទំនួលខុសត្រូវ ចំពោះមុខច្បាប់ក្នុងការអនុវត្តឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ក្នុងខ្ទង់ពាន់ទាំងឡាយដែលបានកំណត់និងមានសិទ្ធស្មើៗគ្នា ក្នុងការទទួលមកវិញនូវផលប្រយោជន៍ពីរដ្ឋាភិបាលដែលប្រកបដោយយុត្តិធម៌ព្រមទាំងមានភាពងាយស្រួល។

ពន្ធ បានឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរកម្មសិទ្ធនៃប្រភេទចំណូលដែលប្រមូល។ ផ្លាស់ប្តូរកម្មសិទ្ធនៃប្រភពចំណូលនេះបានកំណត់ដោយមុខងារគ្រប់គ្រងសេដ្ឋកិច្ចរបស់រដ្ឋាភិបាល ហើយបានស្តែងឡើងនៅឯកភាពអំពីគោលចរិកផលប្រយោជន៍របស់រដ្ឋជាមួយនិងផលប្រយោជន៍របស់ក្រុមហ៊ុនសេវាកម្ម និងប្រជាជនគ្រប់រូប។ នៅក្នុងខឿនសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារ ដែលសមាសភាពសេដ្ឋកិច្ចច្រើនជាងគោលនយោបាយពន្ធដារត្រូវយកមកប្រើប្រាស់ជាចាំបាច់ ជាទូទៅពន្ធដារបានចាត់ទុកជាឧបករណ៍ហិរញ្ញវត្ថុយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព នៅក្នុងការគ្រប់គ្រងសេដ្ឋកិច្ចហិរញ្ញវត្ថុរបស់រដ្ឋាភិបាលដើម្បីអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចប្រទេសជាតិ[3]។

មូលដ្ឋានគិតពន្ធ គឺជាការរាប់ខ្ទង់ចំណូលដែលចំណុះឱ្យសកម្មភាពអាជីវកម្ម និងសកម្មភាពផ្សេងៗទៀតដែលត្រូវបានចាត់ទុកជាបង្អែកមួយ ដើម្បីគណនាពន្ធអាករផ្សេងៗ ។មូលដ្ឋានគិតពន្ធនេះវាអាស្រ័យទៅតាមប្រភេទពន្ធនីមួយៗដែលច្បាប់កំណត់ ហើយយើងនឹងបង្ហាញលម្អិតទៅតាមប្រភេទពន្ធនីមួយៗនៅក្នុងមេរៀនបន្តបន្ទាប់[4] ។

មូលដ្ឋានគិតពន្ធ គឺជាតម្លៃដីគិតតាម តម្លៃនៅលើទីផ្សារ ទៅតាមទីក្រុង និងតាមតំបន់ជនបទនីមួយៗ ដែលវាយតម្លៃគិតជាម៉ែត្រការ៉េ ឬម៉ែត្រក្រឡា កំណត់ដោយគណៈកម្មការវាយតម្លៃដីធ្លីមិនបានប្រើប្រាស់[5]។

២.២.២ ប្រវត្តិពន្ធ

ពន្ធ គឺជាការគិតថ្លៃផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុជាកំហិត ឬពន្ធប្រភេទផ្សេងទៀតដែលដាក់លើអ្នកជាប់ពន្ធ (បុគ្គល ឬនីតិបុគ្គល) ដោយអង្គការរដ្ឋាភិបាលដើម្បីផ្តល់មូលនិធិដល់ការចំណាយរបស់រដ្ឋាភិបាល និងការចំណាយសាធារណៈផ្សេងៗ(តំបន់ក្នុងស្រុក ឬថ្នាក់ជាតិ) និងការអនុលោមតាមពន្ធសំដៅទៅលើសកម្មភាព គោលនយោបាយ និងអាកប្បកិរិយាបុគ្គលដែលមានគោលបំណងធានាថាអ្នកជាប់ពន្ធកំពុងបង់ពន្ធត្រឹមត្រូវតាមពេលវេលា និងតាមធានាបាននូវប្រាក់ឧបត្ថម្ភពន្ធត្រឹមត្រូវ និងការបន្ធូរបន្ថយពន្ធ។

ការយកពន្ធដែលស្គាល់ជាលើកដំបូងបានកើតឡើង នៅក្នុងប្រទេសអេហ្ស៊ីបបុរាណប្រហែលឆ្នាំ ៣០០០ -២៨០០ មុន គ.ស។ ការខកខានក្នុងការទូទាត់ទាន់ពេលវេលា (មិនអនុលោមតាមច្បាប់) រួមជាមួយនិងការគេចវេស ឬមិនព្រមបង់ពន្ធ ត្រូវផ្តន្ទទោសតាមច្បាប់។ ពន្ធរួមមានពន្ធផ្ទាល់ និងពន្ធប្រយោល ហើយអាចត្រូវបង់ជាប្រាក់ ឬស្មើនឹងកម្លាំងពលកម្មរបស់វា។

ប្រទេសភាគច្រើនមានប្រព័ន្ធពន្ធដារ ដើម្បីទូទាត់សម្រាប់តម្រូវការសាធារណៈ សង្គមរួម ឬតម្រូវការជាតិដែលបានព្រមព្រៀងគ្នា និងសម្រាប់មុខងាររបស់រដ្ឋាភិបាល។ ការយកពន្ធមួយចំនួនគិតជាភាគរយនៃការបង់ពន្ធ

---

[3] ស្រ៉ាន់ គឹមស្រៀង, ផា ម៉ី, ពិន គឹមស្រឿន, ដោក ស្រីវីន, ហ៊ិន មិថុនា.(២០២៣).*ដំណើរការនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ.* សារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជំនាញគណនេយ្យ ជំនាន់២០ វិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដា.ទំព័រទី១៤.ភ្នំពេញ

[4] KHsearch. ពន្ធ. (2020, January 21). *និយមន័យមូលដ្ឋានគិតពន្ធ*. Retrieved February, 02 2025, from https://www.khsearch.com/qna/28561

[5] KHsearch. ពន្ធ. (2020, March 10). *និយមន័យមូលដ្ឋានគិតពន្ធ*. Retrieved February, 02 2025, from https://www.khsearch.com/qna/30072

លើប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំផ្ទាល់ខ្លួន ប៉ុន្តែពន្ធលើមាត្រដ្ឋានភាគច្រើនគឺរីកចម្រើនដោយផ្អែកលើជង្គៀបនៃចំនួនប្រាក់ចំណូលប្រចាំឆ្នាំ។ ប្រទេសភាគច្រើនគិតពន្ធលើប្រាក់ចំណូលរបស់បុគ្គលម្នាក់ក៏ដូចជាលើប្រាក់ចំណូលសាជីវកម្មផងដែរ។

ក្នុងន័យសេដ្ឋកិច្ច ពន្ធផ្ទេរទ្រព្យសម្បត្តិពីគ្រួសារ ឬអាជីវកម្មទៅរដ្ឋាភិបាល។ វាមានឥទ្ធិពលលើកំណើតសេដ្ឋកិច្ច និង សុខុមាលភាពសេដ្ឋកិច្ច ដែលអាចត្រូវបានកើនឡើយទាំងពីរ (ត្រូវបានគេស្គាល់ថាជាមេគុណសារពើពន្ធ) ឬថយចុះ (ត្រូវបានគេស្គាល់ថាជាបន្ទុកលើនៃពន្ធ) ។

ពន្ធ គឺជាកិច្ចការគោលនយោបាយដែលពិបាកមួយសម្រាប់សហគ្រាសធនមីក្រូ តូច និងមធ្យម ប៉ុន្តែជាបញ្ហាមួយដែលទាមទារឱ្យយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់។

ពន្ធ គឺជាការបង់វិភាគទាន នូវកាតព្វកិច្ចរបស់សមាសភាពសេដ្ឋកិច្ច ដែលរូបវ័ន្តបុគ្គលនិងនីតិបុគ្គល ជូនរដ្ឋាភិបាលដែលមានច្បាប់កំណត់[6]។

២.២.៣ ទ្រឹស្តីពន្ធ

ជាការពិតណាស់ការសិក្សា និងយល់ដឹងអំពីព័ត៌មានរបស់ពន្ធអាចនិងធ្វើឱ្យអ្នកសិក្សានិងអ្នកដែរស្វែងយល់អំពីពន្ធ ពិបាកយល់ដឹងអំពីវា បើទោះបីជាពន្ធទាំងនោះត្រូវបានគេយកទៅកែសម្រួលនិងសម្រាយជាច្រើនភាសាយ៉ាងណាក៏ដោយ។ បើយោងតាមឯកសារដែលយើងបានសិក្សាកន្លងមកពន្ធគឺជាកិច្ចការនយោបាយដ៏ពិបាកមួយសម្រាប់សហគ្រាសធុនមីក្រូ ធុនតូច និងមធ្យម ប៉ុន្តែជាបញ្ហាមួយដែលទាមទារឱ្យមានការយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់។ យ៉ាងណាមិញសហគ្រាសធុនមីក្រូ តូច និងមធ្យម ទាំងនោះមានការព្រួយបារម្ភជាច្រើនទៅលើបញ្ហាពន្ធទាំងនេះ។ នៅក្នុងពេលប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ យើងសង្កេតឃើញថា ពន្ធដារជាច្រើនត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅកម្ពុជា ដូចជាពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស និងពន្ធលើអចលនទ្រព្យជាដើម។ បើនិយាយតាមលក្ខណៈ សង្គមសាស្រ្តនិងទស្សនវិជ្ជានយោបាយយើងត្រូវបង់ពន្ធ ពីព្រោះនេះគឺជាកាតព្វកិច្ចរបស់យើងគ្រប់គ្នា ក្នុងនាមជាពលរដ្ឋនៃប្រទេសមួយ។

ពន្ធ គឺជាចំណូលចរន្តរបស់រដ្ឋ សម្រាប់ធ្វើការទ្រទ្រង់នូវដំណើរការវិស័យសាធារណៈផ្សេងៗ។ នៅកម្ពុជាបច្ចុប្បន្នទាំង១៣ប្រភេទ ដែលតម្រូវឱ្យប្រជាពលរដ្ឋ ឬអ្នកជាប់ពន្ធទាំងអស់ត្រូវធ្វើការបង់ពន្ធជូនរដ្ឋ។ ប្រភេទពន្ធទាំងនោះមាន៖

- ពន្ធលើប្រាក់ចំណេញ
- ពន្ធអប្បបរមា
- ពន្ធកាត់ទុក
- ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស
- ពន្ធលើឈ្នួលផ្ទះ និងដី
- ពន្ធតែមប្រិ៍
- ពន្ធប៉ាតង់
- ពន្ធប្រថាប់ត្រា

[6] ស្រ៊ាន់ គឹមស្រៀង, ផា ម៉ី, ពិន គឹមស្រឿន, ដោក ស្រីវីន, ហ៊ិន មិថុនា.(២០២៣).*ដំណើរការនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ.* សារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជំនាញគណនេយ្យ ជំនាន់២០ វិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដា ប្រវត្តិនៃពន្ធទំព័រ១៤និងទំព័រទី១៥.ភ្នំពេញ

- ពន្ធលើដីធ្លីមិនបានប្រើប្រាស់
- ពន្ធសត្តឃាត
- ពន្ធលើអចលនទ្រព្យ
- ពន្ធលើមធ្យោបាយដឹកជញ្ជូន និងយានជំនិះគ្រប់ប្រភេទ។

១. វិធានទូទៅនៃការគណនាអាករត្រូវបង់

តាមច្បាប់មាត្រា ២៣ ថ្មីនៃច្បាប់ ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ ២០០២ អាករបំភ្លឺសាធារណៈត្រូវ បានប្រមូលតាមចំនួន ៣៥ លើតម្លៃសុរាមេរ័យ និងបារី ដែលលក់ក្នុងមជ្ឈមណ្ឌលដែនដីខេត្ត-ក្រុងនីមួយៗ។ ដើម្បីគណនាប្រាក់អាករត្រូវបង់ បុគ្គលជាប់អាករ Taxpayer ត្រូវធ្វើការបែងចែកឱ្យបាន រវាងផលរបរដែលបានមកពីការផ្គត់ផ្គង់សុរាមេរ័យ និងបារី ជាប់អាករ និងផលរបរនិងការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញ ឬសេវាដទៃទៀត។ ក្នុងករណីដែលបុគ្គលជាប់អាកររបបម៉ៅការ estimad regieme taxpayer អាចពុះធ្វើការបែងចែកផលរបរបាន មន្ត្រីពន្ធត្រូវការជួបពិភាក្សាជាមួយបុគ្គលជាប់អាករ ដើម្បីកំណត់សមាត្រនៃផលរបរបានមកពីការផ្គត់ផ្គង់ សុរាមេរ័យ និងបារីជាប់អាករ។ សមាត្រនេះត្រូវពិនិត្យ និងសម្រេចដោយប្រធានសាខាពន្ធដារខេត្ត-ក្រុង[7]។

២.៣ ការគ្រប់គ្រង និងប្រមូលអាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ

២.៣.១ និយមន័យការគ្រប់គ្រងនិងអាករ

ការគ្រប់គ្រង គឺជាដំណើរការនៃការប្រើប្រាស់ធនធាន នៅក្នុងអង្គភាពឱ្យទទួលបានជោគជ័យដល់អង្គភាព ដោយមានការរៀបចំ ការធ្វើផែនការការដឹកនាំ និងការត្រួតពិនិត្យ។ ដើម្បីធ្វើឱ្យស្ថាប័នមួយដំណើរការទៅមុខ និងរីកចម្រើនប្រកបដោយភាពរឹងមាំបាន វាតម្រូវឱ្យស្ថាប័ននោះមានការគ្រប់គ្រងដ៏ត្រឹមត្រូវ[8]។

ការគ្រប់គ្រង គឺជាការប្រើប្រាស់ធនធានមនុស្ស និងធនធានផ្សេងៗ ដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលបំណងទាំងឡាយ[9]។

ការគ្រប់គ្រង គឺជាដំណើរការនៃអង្គការចាត់តាំងមួយដែលមានប្រសិទ្ធិភាព។

ការគ្រប់គ្រង គឺជាការទទួលខុសត្រូវមួយដ៏លំបាកវាទាមទារឱ្យអ្នកគ្រប់គ្រងចាំបាច់ត្រូវមានសមត្ថភាពយល់ដឹងខ្ពស់រហ័សរហួនប្រកបដោយភាពប៉ិនប្រសព្វនឹងមានចំណេះដឹងធំទូលាយបើទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយក៏នៅមានអ្នកគ្រប់គ្រងខ្លះទទួលបានជោគជ័យហើយអ្នកគ្រប់គ្រងបរាជ័យផងដែរ[10]។

---

[7] ស្រ៊ាន់ គឹមស្រៀង, ផា ម៉ី, ពិន គឹមស្រឿន, ដោក ស្រីរីន, ហ៊ិន មិថុនា.(២០២៣).*ដំណើរការនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ.* សារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជំនាញគណនេយ្យ ជំនាន់២០ វិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដា ទំព័រ១៥ដល់១៧.ភ្នំពេញ

[8] Facebook Page. HRTS Consulting. (2024, October 18). *ការគ្រប់គ្រង.* Retrieved February, 05 2025, from https://www.facebook.com/share/p/15CVvfriUi/

[9] SCRIBD. ជុំ សមវាសនា, ផាន់ ចាន់ពៅ, ឈួន ត្រាយ. (ឆ្នាំ២០២៥). *ការគ្រប់គ្រង.* Retrieved February, 05 2025, from https://www.scribd.com/document/475342687/%25E1%259E%25

[10] Clubniset. មិត្តនិស្សិត. (2011, May 31). *ការគ្រប់គ្រង.* Retrieved February, 07 2025, from https://clubniset.wordpress.com/2011/05/31/%E1%9E%93%E1

ការគ្រប់គ្រង គឺជាដំណើរការនៃការធ្វើការជាមួយនឹងមនុស្ស និងធនធានដទៃទៀតដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលដៅរបស់អង្គភាព។ អ្នកដែលគ្រប់គ្រងខ្លាំងពូកែត្រូវមានសមត្ថភាព និងប្រសិទ្ធភាព។ សមត្ថភាព គឺជាការសម្រេចគោលដៅដោយដឹងថាការចំណាយធនធានដូចជាមនុស្ស ប្រាក់ វត្ថុធាតុដើម និងពេលវេលាតិចបំផុតដែលអាចធ្វើទៅបាន។ ប្រសិទ្ធភាព គឺជាការសម្រេចគោលដៅនៃអង្គភាពដោយមិនគិតពីការចំណាយ។ អ្នកគ្រប់គ្រងទាំងអស់បរាជ័យគឺបណ្តាលមកពីគ្មានសមត្ថភាព និងប្រសិទ្ធភាពនេះឯង[11]។

អាករ គឺជាកាតព្វកិច្ចរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ និងគ្រប់សមាសភាពសេដ្ឋកិច្ច ត្រូវបង់សាច់ប្រាក់ ឬវត្ថុជូនរដ្ឋទៅតាមច្បាប់កំណត់ ដោយប្រយោល តាមការប្រើប្រាស់ទំនិញឬសេវាកម្ម[12]។

អាករ គឺជាការរួមចំណែកជាកំហិតចំពោះចំណូលរបស់រដ្ឋ ដែលប្រមូលដោយរដ្ឋាភិបាលលើប្រាក់ចំណូល និងប្រាក់ចំណេញអាជីវកម្មរបស់កម្មករឬបន្ថែមទៅលើថ្លៃដើមនៃទំនិញ សេវាកម្ម និងប្រតិបត្តិការមួយចំនួន។

អាករ គឺជាភាពតានតឹង ឬជាតម្រូវការធ្ងន់របស់អង្គភាពដែលត្រូវទទួលរាប់រង។

និយាយឱ្យងាយស្តាប់ អាករ មានន័យថាជាពន្ធប្រយោល ឬបន្ទុកប្រយោល ឬកាតព្វកិច្ចប្រយោលដែលតម្រូវឱ្យបង់ប្រយោលពីអ្នកជាប់ពន្ធ។

អាករ-ករ ឬ ក សំ. បា (ន) គំនរ ពួក ក្រុម លោហៈធាតុផ្សេងៗ កំណើនលោហៈធាតុ ឬ កំណើតត្បូងផ្សេងៗ ត្បូង ឬ លោហៈធាតុផ្សេងៗ រ៉ែ កំណប់ទ្រព្យ។ គុ. ល្អលើសលន់ ល្អកន្លង។ ខ្មែរប្រើពាក្យនេះសំដៅសេចក្តីថា« សួ តង្វាយ ជំនូន ប្រាក់ ពន្ធ» សួយអាករ ឬសួយសារអាករ (ម. ព . សួយ)។ នេយ្យទានដែលបុព្វជិតបានមកក៏ហៅអាករដែរ ពីម្សិលមិញលោកគ្រូខ្ញុំនិមន្តទៅទេសនាអាករសន្ទឹក។ ខ្មែរសម័យបុរាណលុះត្រាតែសួយ ឬពន្ធដែលដកហូតយកអំពីពួកអ្នកជីករកក្នុងដី មានអ្នកជីករកត្បូងជាដើម ឬទ្រព្យដែលបានអំពីគាស់កំណប់ឬក៏ត្បូងនិងលោហៈធាតុដែលត្រូវហូតយកពីអ្នកទាំងនោះ បើពុំនោះដែលគេថ្វាយជារាជបណ្ណាការនោះទើបហៅថា អាករ។ បើភ្ជាប់ពីខាងដើមសព្ទដទៃអ.ថ.អាករៈរ៉ៈ ដូចជា អាករក្បួបអណ្តូង ត្បូង អណ្តូងលោហៈធាតុ។ អាករដ្ឋាន ឬ ស្ថានទីដែលមានត្បូង ឬ មានលោហៈធាតុ។ អាករខនិក ឬអាករខនិក (–ខ:--) អ្នក ជីកត្បូង(បើ ស្ត្រី ជា --និការ)។ អាការ វិទ ឬវិទូអ្នកស្គាល់ត្បូងឬអ្នកស្គាល់កន្លែងកើតត្បូង។ល[13]។

២.៣.២ ប្រវត្តិនៃការគ្រប់គ្រង និងអាករ

ការគ្រប់គ្រង គឺជាដំណើរការនៃការប្រើប្រាស់ធនធាន នៅក្នុងអង្គភាពអោយទទួលបានជោគជ័យដល់អង្គភាព ដោយមានការរៀបចំ ការធ្វើផែនការ ការដឹកនាំ និងការត្រួតពិនិត្យ ។[14]។

អាករ (VAT) ជាប្រភេទពន្ធថ្មីមួយ និងជាគំនិតដែលបានបង្កើតឡើងដំបូងដោយឯករាជ្យនៅដើមសតវត្សទី២០ ដោយលោក Wihelm Von Siemens គឺជាអ្នកជំនាញជនជាតិអាល្លឺម៉ង់ក្នុងឆ្នាំ ១៩១៨ ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ អាករជាវិធីសាស្ត្រគណនេយ្យមួយបែប ដែលវាដូចជាគ្រោងការនៃការយកពន្ធដែល

---

[11] Clubniset. (៣១ ឧសភា ២០១១). *ការគ្រប់គ្រង* : https://clubniset.wordpress.com/2011/05/31/%E1%9E%93%E1

[12] Property Area. សុធារី. (2011, October 25). *និយមន័យអាករ.* Retrieved February, 07 2025, from https://propertyarea.asia/archives/84407

[13] ស្រ៊ាន់ គឹមស្រៀង, ផា ម៉ី, ពិន គឹមស្រឿន, ដោក ស្រីរីន, ហ៊ិន មិថុនា.(២០២៣). *ដំណើរការនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ.* សារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជំនាញគណនេយ្យ ជំនាន់២០ វិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដាទំព័រ០៤និង០៦. ភ្នំពេញ

[14] Kh search. គ្រប់គ្រង. (2019, May 09). *ប្រវត្តិនៃការគ្រប់គ្រង.* Retrieved February, 10 2025, from https://www.khsearch.com/qna/24819

ត្រូវបានណែនាំជាសាធារណៈដោយលោក Maurice Laure ជានាយកទទួលបន្ទុកពន្ធ នៅដើមឆ្នាំ១៩៥៤ ។ អាករ ជាមធ្យោបាយមួយដែលអាចដោះស្រាយនូវបញ្ហាផ្សេងៗ ដែលបានកើតឡើងក្នុងការអនុវត្តពន្ធចំណូលសរុប និងពន្ធលក់។ ដូច្នេះហើយ អាករក៏ត្រូវបានបញ្ជូនទៅក្នុងពន្ធលើផលិតផល[15]។

២.៣.៣ ទ្រឹស្តីពាក់ព័ន្ធនៃការគ្រប់គ្រងនិងអាករ

ការគ្រប់គ្រង គឺជាអង្គការចាត់តាំងនិងជាសមូហភាពមួយដែលមនុស្ស និងធនធានទាំងឡាយត្រូវបានសម្របសម្រួលតាមរយៈការបែងចែកពលកម្ម ការអនុវត្តវិទ្យាសាស្ត្របច្ចេកទេស ដើម្បីសម្រេចផែនការឬគោលដៅណាមួយ។

លោក Frederick W. Talor បានកំណត់ច្បាស់លាស់ឱ្យអ្នកគ្រប់គ្រងទាំងអស់គួរតែ៖

- ត្រូវបានបណ្តុះបណ្តាលលើគោលការណ៍វិទ្យាសាស្ត្រ
- ត្រូវសិក្សាកិត្យានុភាពក្នុងការគ្រប់គ្រង
- ត្រូវចេះបែងចែកការងារឱ្យបានច្បាស់លាស់រវាងអ្នកគ្រប់គ្រង និងកម្មករ
- ការជ្រើសរើស និងបណ្តុះបណ្តាលកម្មករទៅតាមជំនាញរបស់ពួកគេ
- មានការលើកទឹកចិត្តល្អ និងជាគំរូល្អដល់កម្មករ
- ត្រួតពិនិត្យនរណាម្នាក់ដោយពុំប្រើប្រាស់អំណាចផ្តាច់ការ

លោក Adam Smith បានយកចិត្តទុកដាក់យ៉ាងខ្លាំងលើការគ្រប់គ្រង(Management)ពោលគឺ៖

- ការរៀបចំជាគម្រោងឱ្យបានម៉ត់ចត់ (Planning)
- ការរៀបចំចាត់ចែង (Oganize)
- ការដឹកនាំ (Leadin)
- ការត្រួតពិនិត្យឱ្យបានត្រឹមត្រូវ (Controlling) ។

ទ្រឹស្តីអ៊ិច (Theory X)

១.អ្នកគ្រប់គ្រងទទួលខុសត្រូវចំពោះការចាត់ចែងកិច្ចការទាំងឡាយនៃសហគ្រាសផលិតកម្ម រួមមានៈ ថវិកា សម្ភារៈ គ្រឿងបរិក្ខារ មនុស្ស គឺជាក្របខ័ណ្ឌផលប្រយោជន៍នៃការសន្សំសំចៃសេដ្ឋកិច្ចតែមួយប៉ុណ្ណោះ។

២. មុខងាររបស់អ្នកគ្រប់គ្រង គឺលើកទឹកចិត្តដល់កម្មករ ដឹកនាំការខិតខំរបស់ពួកគេ ត្រួតពិនិត្យសកម្មភាពរបស់ពួកគេ និងផ្លាស់ប្តូរអាកប្បកិរិយារបស់ពួកគេ ដើម្បីសម្រេចឱ្យត្រូវតាមតម្រូវការរបស់អង្គភាពចាត់ចែង។

៣. បើគ្មានអន្តរាគមន៍សកម្មភាពបែបនេះរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងមនុស្សទាំងឡាយអាចប្រែទៅជាអសកម្ម ឬប្រឆាំងតទល់និងតម្រូវការរបស់អង្គភាពចាត់ចែង។

ទ្រឹស្តីវ៉ាយ (Theory Y)

១.អ្នកគ្រប់គ្រងទទួលខុសត្រូវចំពោះការចាត់ចែងកិច្ចការទាំងឡាយនៃសហគ្រាសផលិតរួមមាន ប្រាក់ សម្ភារៈ គ្រឿងបរិក្ខារ មនុស្ស ដើម្បីផលប្រយោជន៍ សេដ្ឋកិច្ច។

[15]ស្រ៊ាន់ គឹមស្រៀង, ផា មុី, ពិន គឹមស្រឿន, ដោក ស្រីរីន, ហ៊ិន មិថុនា.(២០២៣).*ដំណើរការនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ.* សារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជំនាញគណនេយ្យ ជំនាន់២០ វិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដា.ទំព័រ០៦. ភ្នំពេញ

២.អាស្រ័យដល់មនុស្សទាំងឡាយរមែងត្រូវការការសរសើរ ការលើកទឹកចិត្តគេក៏មានសក្ដានុពលភាពនូវការអភិវឌ្ឍ អាចទទួលយកបាននូវការទទួលខុសត្រូវ និង ឆន្ទៈ ធ្វើការឆ្ពោះទៅរកគោលបំណងនៃអង្គការចាត់ចែងនេះ។

៣.ភារកិច្ច មានសារៈសំខាន់ក្នុងការគ្រប់គ្រងគឺត្រូវរៀបចំលក្ខខណ្ឌនៃអង្គភាព និង វិធីប្រតិបត្តិដើម្បីឱ្យការងារមានដំណើរឆ្ពោះទៅរកគោលដៅរបស់អង្គភាព ក្នុងក្រមខ័ណ្ឌជាមធ្យោបាយដ៏ល្អបំផុតសម្រាប់បុគ្គលសម្រេចគោលបំណងផ្ទាល់ខ្លួនរបស់គេ[16]។

អាករ សំដៅដល់ពន្ធប្រយោល ឬ បន្ទុកប្រយោល កាតព្វកិច្ចប្រយោល ដែលតម្រូវឱ្យអ្នកបង់ប្រយោលពីអ្នកជាប់ពន្ធ។ អាករ គឺជាប្រភេទពន្ធប្រយោល ដែលអ្នកជាប់ពន្ធបង់ពន្ធនេះប្រយោលតាមការប្រើប្រាស់ទំនិញនិងសេវា។

អាករ កំណត់ទៅលើការចំណាយទិញរបស់អ្នកប្រើប្រាស់ អាករត្រូវប្រមូលពីការប្រកបអាជីវកម្ម និងការនាំចូល។ ការបង់ពន្ធអាករ គឺជាកាតព្វកិច្ចរបស់ប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធនានា ចំពោះរដ្ឋដើម្បីរួមចំណែកការពារ និងអភិវឌ្ឍមាតុភូមិ។ អាកររួមមាន អាករបំភ្លឺសាធារណៈ អាករលើតម្លៃបន្ថែម អាករលើការស្នាក់នៅ អាករលើផលរបរ និង អាករពិសេសលើទំនិញ និងសេវាមួយចំនួន[17]។

---

[16] បណ្ណាល័យអ្នក. Kong Chhayleng. (2020, July 26). *ទ្រឹស្ដីពាក់ព័ន្ធនៃការគ្រប់គ្រង*. Retrieved February, 10 2025, from https://www.facebook.com/banalaineak/posts/84-modern-theory-of-management/167329684831908/

[17] ស្រ៊ាន់ គឹមស្រៀង, ផា ម៉ី, ពិន គឹមស្រឿន, ដោក ស្រីវីន, ហ៊ិន មិថុនា.(២០២៣).*ដំណើរការនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ.* សារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជំនាញគណនេយ្យ ជំនាន់២០ វិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដា ទំព័រ០៦.ភ្នំពេញ

ជំពូកទី៣
ដំណើរការនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ

៣.១ ស្ថានភាពទូទៅរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ

៣.១.១ ប្រវត្តិអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ

នាយកដ្ឋានពន្ធដារត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅឆ្នាំ១៩៥៣ ហើយនាយកដ្ឋានពន្ធដារត្រូវបានលុបបំបាត់ចោលនៅឆ្នាំ១៩៧៥-១៩៧៩ ដោយសារមានការកើតឡើងនូវសង្គ្រាម របបប្រល័យពូជសាសន៍(ប៉ុលពត ឬខ្មែរក្រហម និងបានធ្វើឱ្យប្រជាជនជួបនូវភាពលំបាកការបាត់បង់ជីវិតជាច្រើនអ្នកផងដែរ។ នៅឆ្នាំ១៩៨០ នាយកដ្ឋានពន្ធដារត្រូវបានបង្កើតឡើងវិញ។ យ៉ាងណាវិញនាយកដ្ឋានពន្ធដារបានដំឡើងទៅជាអគ្គនាយកពន្ធដារនៅឆ្នាំ២០០៨។ ប្រព័ន្ធពន្ធដារត្រូវបានបង្កើតឡើងវិញដំបូងនៅឆ្នាំ១៩៨២ ដែលបានអនុវត្តឡើងនៅរាជធានីភ្នំពេញ និងខេត្តចំនួន១០ផ្សេងទៀតដែលគេហៅថា របបម៉ៅការហើយបានគ្រប់គ្រាន់ដោយនាយកដ្ឋានពន្ធដារ។ លើសពីនេះទៅទៀត នាយកដ្ឋានពន្ធដារបានបង្កើតពន្ធមួយចំនួនផ្សេងទៀតដើម្បីអនុវត្ត និងមានការចែកច្បាប់និងមាត្រាយ៉ាងច្បាស់លាស់។ ហើយបានគ្រប់គ្រង់ដោយនាយកដ្ឋានពន្ធដារក្នុងគោល

បំណាងបង្កើតចំណូលថវិកាជាតិសម្រាប់ចំណាយនានាដោយពុំចាំបាច់បោះពុម្ពលុយដែលអាចបង្កឱ្យមានបញ្ហាអតិផរណា។ ជាងនេះទៅទៀតអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារក៏បានបង្កើតពន្ធមួយចំនួនផ្សេងទៀតដើម្បីអនុវត្តន៍ និងមានការចែងច្បាប់និងមាត្រាយ៉ាងច្បាស់លាស់។ ពន្ធទាំងនោះរួមមានៈ

- ច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ១៩៩៩ ប្រកាសឱ្យប្រើដោយព្រះរាជក្រមលេខ នស/រមក/០១.៩៩/០១ ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៨ ចែងអំពីការអនុញ្ញាតឱ្យប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈលើតម្លៃសុរាមេរ៉ៃ និងបារី ដែលជាផលិតផលមកពីបរទេស។
- ពន្ធប៉ាតង់ ត្រូវបានអនុលោមតាមខ្លឹមសារក្រឹត្យច្បាប់លេខ២២ ក្រ.ច ចុះថ្ងៃទី១៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ១៩៩៤ ស្តីពីពន្ធប៉ាតង់និងមាត្រា ៣៩ នៃច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រង ឆ្នាំ១៩៩៥ ដែលប្រកាសដោយព្រះរាជក្រមលេខ១១ ន.ស ៩៤ ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៤ និងបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីសារពើពន្ធ។
- ពន្ធលើប្រាក់បៀវត្ស ចាប់ផ្តើមដំបូងគឺ ចេញពីព្រះរាជក្រមលេខ ១១ ន.ស ៩៤ ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៤ (ច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុ ឆ្នាំ១៩៩៥) តែត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មដ៏ធំនៅឆ្នាំ១៩៩៧។
- ពន្ធកាត់ទុក ចាប់ផ្តើមគឺចេញពីព្រះរាជក្រមលេខ នស.រកម.០២៩៧ ថ្ងៃទី៣១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៧ (ច្បាប់ស្តីពី ហិរញ្ញវត្ថុ ឆ្នាំ១៩៩៥) តែត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មដ៏ធំនៅឆ្នាំ១៩៩៧។

ច្បាប់ស្តីពីការវិនិយោគនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៧ចេញដោយព្រះរាជក្រមនិងអនុក្រឹត្យលេខ ៨៨ អនុក្រ.បក ថ្ងៃទី២៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៧ ស្តីពីការអនុវត្តច្បាប់វិនិយោគនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

អាករលើតម្លៃបន្ថែមត្រូវបានអនុម័តដោយព្រះរាជក្រមលេខ នស.រកម ០២៩៧ ថ្ងៃទី២៤ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៩៧ តែអនុម័តពិតប្រាកដថ្ងៃទី១ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩៩ ។

អនុលោមតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃមាត្រា៤ និង៦ ថ្មីនៃច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធដែលត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មដោយមាត្រា ១១នៃច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ២០១៦ ដែលប្រកាសប្រើដោយព្រះរាជក្រមលេខ នស.រកម. ១២១៥/០១៦ ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៥ និងប្រកាសលេខ ១៨២០ សហវ.ប្រក ចុះបញ្ជីគណនេយ្យសាមញ្ញ សម្រាប់ជាប់ពន្ធតូច ។

សរុបរួមរបស់អង្គភាពពន្ធដារ

- ១៩៥៣: ត្រូវបានបង្កើតឡើងជានាយកដ្ឋានពន្ធដារ
- ១៩៧៥-១៩៧៩: ពន្ធដារត្រូវលុបបំបាត់ចោលរបបប៉ុលពត
- ១៩៨០: នាយកដ្ឋានពន្ធដារត្រូវបានបង្កើតឡើងវិញ
- ២០០៨: នាយកដ្ឋានពន្ធដារបានដំឡើងទៅជាអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដាដោយសាលាជាតិពន្ធដារ។

បច្ចុប្បន្ននេះគឺពុំមានព័ត៌មានច្បាស់ការណាមួយស្តីពីសាវតា ឬប្រវត្តិពន្ធដារកម្ពុជាក្នុងអំឡុងពេលមុនឆ្នាំ១៩៧៥ នោះទេ ប៉ុន្តែបើយោងតាមការនិយាយតៗគ្នារបស់បុគ្គលមួយចំនួន ដែលធ្លាប់មានការពាក់ពន្ធជាមួយពន្ធដារកម្ពុជានៅ សម័យកាលទសវត្ស១៩៦០ និង១៩៧០ គឺមុនរបបប្រល័យពូជសាសន៍ ប៉ុល ពត សូមបញ្ជាក់ថា ឯកសារ ឬកំណត់ត្រាប្រវត្តិសាស្ត្រមួយចំនួនរបស់កម្ពុជា ត្រូវបានកម្ទេចចោល ឬបាត់បង់ក្នុងរបបប៉ុល ពត។

បន្ទាប់ពីថ្ងៃរំដោះជាតិមាតុភូមិ ៧ មករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ដែលជាថ្ងៃប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏ថ្លៃថ្លានៃការរស់រានមានជីវិតឡើងវិញពីរបបប្រល័យពូជសាសន៍ និងជាសម័យកាលដ៏ខ្មៅងងឹតពោពេញដោយសោកនាកម្មដែល

ស្ថានភាព និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរបស់ប្រទេសទាំងមូលត្រូវលិចលង់ធ្លាក់ចុះដុនដាបក្រោមកម្រិតសូន្យទៅទៀត ដោយសារការកម្ទេច និងរំលាយចោលដោយរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យរបស់ ប៉ុល ពតហើយដែលប្រជាជន កម្ពុជា និងពិភពទាំងមូលមិនអាចបំភ្លេចបាន។ កម្ពុជានៅពេលនោះ បានចាប់ផ្តើមសាជាថ្មីនូវការខិតខំ ប្រឹងប្រែងកសាង និងស្តារហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធប្រទេសជាតិឡើងវិញពីចំណុចក្រោមសូន្យលើគ្រប់វិស័យទាំងអស់ ដោយរាប់ចាប់ពីវិស័យអប់រំ សុខាភិបាល និងសេដ្ឋកិច្ច។ កត្តាអទិភាពចម្បងនីមួយៗរបស់រដ្ឋាភិបាលនៃកម្ពុជា នូវពេលនោះ គឺកាខិតខំបង្កើត និងរក្សាសុខសុវត្ថិភាពជូនប្រទេសជាតិការខិតខំគ្រប់បែបយ៉ាងក្នុងការការពារកុំ ឱ្យមានការវិលត្រឡប់មកវិញនូវរបបប្រល័យពូជសាសន៍ ប៉ុល ពត ក្នុងពេលដែលកម្ពុជាកំពុងខិតខំកសាង និង ស្តារប្រទេសជាតិឡើងវិញ។ នាថ្ងៃទី១២ ខែមករា នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៩ ប្រជាមានិតកម្ពុជា។ រដ្ឋាភិបាលនៃ សាធារណៈរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជាក៏បានបង្កើតឡើងនូវប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងរដ្ឋ ការផ្តល់សេវាសាធារណៈ និងការស្តារ តំបន់ឧស្សាហកម្មសំខាន់ៗសម្រាប់ជម្រុញសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច។

នៅដើមឆ្នាំ ១៩៨០ ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋនៃសាធារណៈរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជាបានដាក់ឱ្យដំណើរការនូវការ ប្រមូលចំណូលថវិការដ្ឋនូវតាមផ្ទះលក់ទំនិញ និងកន្លែងធ្វើអាជីវកម្មធំៗមួយចំនួនតែប៉ុណ្ណោះ ក្រោមរូបភាព ជាការធ្វើវិភាគទាន ដែលជាដែនសមត្ថកិច្ចរបស់អង្គភាព របស់អង្គភាពមន្ទីហិរញ្ញវត្ថុដើម្បីជម្រុញវិស័យសេដ្ឋកិច្ច ឱ្យកាន់តែមានសកម្មភាពផុសផុលបន្ថែមទៀត។

នៅឆ្នាំ ១៩៨១ ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋនៃសាធារណៈប្រជាមានិតកម្ពុជា បានចេញសេចក្តីសម្រេចអនុញ្ញាតឱ្យ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុអនុវត្តជាគំរូនូវកិច្ចប្រតិបត្តិការ ចុះឈ្មោះអាជីវកម្មប្រមូលពន្ធអាជីវកម្ម និងពន្ធ លើទំនិញនាំចូលចំពោះមូលដ្ឋានមួយចំនួនតាមរយៈលិខិតលេខ ៧៨ ស.រ.ច ចុះថ្ងៃទី ៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៨១។ ផ្អែកតាមខ្លឹមសារនៃសារាចរលេខ ២៤៩-៨១ កហវ.ពដ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៨១ ការអនុវត្តជាគំរូ នេះគឺអនុវត្តតែនៅក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ ទីរួមខេត្តកណ្តាល និងស្រុកពញាឮ តែប៉ុណ្ណោះហើយប្រមូលតែ ទៅលើមូលដ្ឋានអាជីវកម្មផ្អែកអាជីវកម្មហូបចុក និងបម្រើការងារដែលកិច្ចការនេះស្ថិតក្រោមដែនសមត្ថកិច្ច របស់នាយកដ្ឋានពន្ធដារឧស្សាហកម្មពាណិជ្ជកម្ម ក្នុងពេលជាបណ្តោះអាសន្នការប្រមូលពន្ធលើមូលដ្ឋាន អាជីវកម្មផ្នែកអាជីវកម្មហូបចុក និងបម្រើការងារគឺអនុវត្តបានតែចំពោះមូលដ្ឋានមួយចំនួន ដែលមានលក្ខណៈ ហ្នឹងព្រមទាំងមានកម្រិតផលរបរមធ្យមប្រចាំខែតាមតារាង ដែលបានកំណត់ពោល គឺមិនទាន់បានធ្វើការ ប្រមូលពន្ធអាជីវកម្មដល់មូលដ្ឋានទាំងឡាយណាដែលលក់ដូរចល័ត ហើយមានផលរបរមធ្យមប្រចាំខែស្ថិត ក្រោមកម្រិតដែលតម្រូវឱ្យបង់ពន្ធ និងបណ្តាមូលដ្ឋានអាជីវកម្មចល័ត ដែលយកផលិតផលកសិកម្មឬសត្វចិញ្ចឹម ដោយផ្ទាល់លក់នៅទីផ្សារ។ ចំពោះផ្នែកផលិតកម្មសិប្បកម្មតូចតាច ផ្នែកសំណង់ដឹកជញ្ជូននេសាទ និងផ្នែក ផ្សេងៗទៀតត្រូវបានដាក់បន្តការសិក្សាស្រាវជ្រាវដើម្បីរៀបចំដាក់អនុវត្តការប្រមូលពន្ធនៅពេលក្រោយ។

នៅចុងឆ្នាំ១៩៨២ ជាជំហានបន្ទាប់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋនៃសាធារណៈរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា បានដាក់អនុវត្តឱ្យ ប្រមូលពន្ធកាន់តែទូលំទូលាយក្នុងក្របខណ្ឌទូទាំងប្រទេសលើកលែងតែខេត្តព្រះវិហារ ខេត្តមណ្ឌលគិរី និងខេត្ត រតនគិរី តាមរយៈក្រឹត្យច្បាប់លេខ ១៤ ក្រ.ច ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៨២។ បន្ទាប់មកក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុបាន ដាក់អនុវត្តប្រកាសលេខ២១៤៩-៨២ កហវ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៨២ ស្តីពីការណែនាំអនុក្រឹត្យ-ច្បាប់ពន្ធ អាជីវកម្មហូបចុក និងបម្រើការងារដែលកំពុងមានសកម្មភាពក្រោមរូបភាពឯកជន ឬសមូហភាពដូចជាក្រុមហ៊ុន សមាគម ក្រុមសាមគ្គី សហករណ៍ ក្រុមហ៊ុនចម្រុះជាដើម។ ចំពោះរបៀបរបបនៃការកំណត់ពន្ធសម្រាប់ការ

ប្រមូលពន្ធនេះ គឺមិនគិតតាមអត្រាទេ ប៉ុន្តែត្រូវគិតតាមផលរបរប្រចាំខែ និងកំណត់ប្រាក់ពន្ធត្រូវបង់តែម្តង មានន័យថា បើផលរបរប្រចាំខែតិចគឺបង់ពន្ធតិច បើផលរបរច្រើនគឺបង់ពន្ធច្រើន។ រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៩០ នាយកដ្ឋានពន្ធដារឧស្សាហពាណិជ្ជ បានប្តូរឈ្មោះមកជានាយកដ្ឋានពន្ធដារ ហើយនៅតាមបណ្តាខេត្ត-រាជធានី ក្រឹត្យលេខ ២៨ អណក្រ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩០។ ក្រោយពីការបោះឆ្នោតជាសកលបានដាក់អនុវត្ត ដោយកំណត់នូវមូលដ្ឋានសម្រាប់ការប្រមូលពន្ធចាប់ពីឆ្នាំ ១៩៩៨ រហូតមក។

- ច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ ១៩៩៩ ប្រកាសឱ្យប្រើដោយព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១.៩៩/០១ ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៩៨ ចែងអំពីការអនុញ្ញាតឱ្យប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈលើតម្លៃសុរាមេរ័យ និងបារីដែលជាផលិតមកពីបរទេស។
- ពន្ធប៉ាតង់ត្រូវបានអនុលោមតាមខ្លឹមសារក្រឹត្យច្បាប់លេខ ២២ ក្រ.ច ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៩៤ ស្តីពីពន្ធប៉ាតង់ និងមាត្រា ៣៩ នៃច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុការគ្រប់គ្រង ឆ្នាំ ១៩៩៥ ដែលប្រកាសដោយព្រះរាជក្រមលេខ ន.ស ៩៤ ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៩៤ និងបទបញ្ញត្តិស្តីពីសារពើពន្ធ។
- ពន្ធលើបៀរត្សូ ចាប់ផ្តើមដំបូងគឺចេញពីព្រះរាជក្រមលេខ ១១ ន.ស ៩៤ ចុះថ្ងៃទី ៣១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៩៤ (ច្បាប់ស្តីហិរញ្ញវត្ថុឆ្នាំ ១៩៩៥) តែត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មដ៏ធំនៅឆ្នាំ ១៩៩៧ ។
- ពន្ធកាត់ទុកចាប់ផ្តើមគឺចេញព្រះរាជក្រមលេខ នស.រកម.០២៩៧ ថ្ងៃទី ២៤ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៩៧ (ច្បាប់ស្តីពី ហិរញ្ញវត្ថុ ឆ្នាំ ១៩៩៥) តែត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មដ៏ធំនៅឆ្នាំ ១៩៩៧ ។
- ច្បាប់ស្តីពីការវិនិយោគនៃព្រះរាជណាចក្រកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី ០៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៩៧ ចេញដោយព្រះរាជក្រម និងអនុក្រឹត្យលេខ ៨៨ អនុក្រ.បក ថ្ងៃទី ២៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៩៧ ស្តីពីការអនុវត្តច្បាប់ស្តីវិនិយោគនៃព្រះរាជណាចក្រកម្ពុជា ។
- អាករលើតម្លៃបន្ថែមត្រូវបានអនុម័តដោយព្រះរាជក្រមលេខ នស.រកម ០២៩៧ ថ្ងៃទី ២៤ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៩៧ តែអនុម័តពិតប្រាកដគឺ ថ្ងៃទី ០១ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៩៧ ។
- អនុលោមតាមបទបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៤ និង ៦ ថ្មីនៃច្បាប់សារពើពន្ធដែលត្រូវបានធ្វើសោធនកម្មដោយមាត្រា ១១ នៃច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ ២០១៦ ប្រកាសប្រើដោយព្រះរាជក្រមលេខ នស.រកម.១២១៥/០១៦ ចុះថ្ងៃទី ១៧ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥ និងប្រកាសលេខ១៨២០ សហហវ.ប្រក ចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥ របស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុពីការកំណត់វិធាន និងនិតិវិធីនៃការអនុបញ្ជីគណនេយ្យសាមញ្ញរបស់អ្នកជាប់ពន្ធតូច។

នៅក្នុងឆ្នាំ ២០០០ នាយកដ្ឋានពន្ធដារត្រូវបង្កើតឡើងស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ តាមរយៈអនុក្រឹត្យលេខ ០៤ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០០ ស្តីពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ។ នៅក្នុងឆ្នាំ ២០០៤ ឯកឧត្តម ស៊ុម អៀង ត្រូវបានតែងតាំងជាប្រធាននាយកដ្ឋានពន្ធដារ បន្ទាប់ពី ឯកឧត្តម ហុង ថា។

ក្នុងឆ្នាំ ២០០៨ នាយកដ្ឋានពន្ធដារត្រូវបានដំឡើងទៅជាអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារដែលមានភារកិច្ចគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលប្រមូលពន្ធក្នុងស្រុក (ពន្ធផ្ទៃក្នុង) បង្កើតគោលនយោបាយពន្ធដារក៏ដូចជាធ្វើសេចក្តីព្រៀងច្បាប់ និងបទបញ្ញត្តិពាក់ពន្ធនិងការយកពន្ធ ស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុដោយមានការកែសម្រួល និងបង្កើតការិយាល័យបន្ថែមមួយចំនួនទៀត ដើម្បីសម្រួលដល់ការងារប្រមូលចំណូលពន្ធ

តាមរយៈអនុក្រឹត្យលេខ ១៣៤ អន.ក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៨ ដើម្បីឆ្លើយតប និងសម្របទៅតាមការវិវត្ត និងការបន្តរីកធំឡើង ជាបន្តបន្ទាប់នៃវិសាលភាពប្រត្តិបត្តិការរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារទាំងមូល។ ក្រោយពីនាយកដ្ឋានពន្ធដារត្រូវបានដំឡើងទៅជា អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារក្នុងឆ្នាំ ២០០៨ ឯកឧត្តមត្រូវបានត្រាស់បង្គាប់តែងតាំងជា ប្រតិភូរាជរដ្ឋាភិបាលទទួលបន្ទុកជាអគ្គនាយកដ្ឋាននៃអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដាររហូតមកដល់ឆ្នាំ ២០១២ ។

នៅក្នុងឆ្នាំ ២០១២ នេះផងដែរ ឯកឧត្តមក៏ត្រូវបានត្រាស់បង្គាប់តែងតាំងជាអនុរដ្ឋលេខាធិការនៃក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ និងជាប្រឹក្សាផ្ទាល់សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឋានៈស្មើរដ្ឋេធិការ។ ចាប់ពីឆ្នាំ ២០១៣ មកដល់បច្ចុប្បន្នឯកឧត្តម ស៊ុម អៀង ជាទីប្រឹក្សាក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ២៨។ នៅក្នុងខែសីហា ឆ្នាំ ២០១២ ខ្លង់ វិបុល ត្រូវបានតែងតាំងជាប្រតិភូរាជរដ្ឋាភិបាលទទួលបន្ទុកជា អគ្គនាយកដ្ឋាននៃអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារដោយព្រះរាជក្រិត្យលេខ នស/រកត/០៨១២/៧៣៨ ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១២។ ក្នុងឆ្នាំ ២០១៣ អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារត្រូវបានកែសម្រួលនិងរៀបចំរចនាសម្ព័ន្ធបន្ថែមទៀតតាមរយៈអនុក្រិត្យលេខ ៤៨៨ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី ១៦ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៣ ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនិងតម្រូវការការងារជាក់ស្តែងឱ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព ដោយបានកំណត់បញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា "អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារគឺជារដ្ឋបាលសារពើពន្ធដែលមានប្រព័ន្ធចាត់តាំងឯកភាពទទួលខុសត្រូវគ្រប់គ្រងទូទាំងប្រទេស និងត្រួតការអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីពន្ធដារតាមការកំណត់របស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ" ។

៣.១.២ ទស្សនវិស័យ បេសកម្ម គុណតម្លៃ ចក្ខុវិស័យ គោលដៅ របស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ

ក.ទស្សនវិស័យ

អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ជាអង្គភាពសាធារណៈដែលត្រូវបានជឿជាក់ គោរព និងទទួលស្គាល់លើគុណភាព និងជំនាញក្នុងការប្រមូលចំណូលពន្ធដារ ដើម្បីជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព។

ខ.បេសកកម្ម

អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ផ្តល់នូវសេវាដែលមានគុណភាព និងពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីពន្ធដារប្រកបដោយភាពសុចរិត និងស្មើភាពចំពោះអ្នកជាប់ពន្ធទាំងអស់ ដើម្បីជំរុញអនុលោមភាពដោយស្ម័គ្រចិត្តឈានទៅសម្រេចបាននូវការអភិវឌ្ឍ និងលើកកម្ពស់សុខុមាលភាពរបស់ប្រជាជនកម្ពុជា។

គ.គុណតម្លៃ

អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ បំពេញបេសកកម្ម និងធ្វើប្រតិបត្តិការរបស់ខ្លួនដោយប្រកាន់ខ្ជាប់នូវគុណតម្លៃ ដូចខាងក្រោម៖

- ការអនុវត្ត ៖ អនុវត្តវិធាននៃច្បាប់ គាំទ្រប្រជាពលរដ្ឋដែលប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវ តាមច្បាប់ និងតឹងរ៉ឹងចំពោះជនដែលមិនអនុលោមតាមច្បាប់
- វិជ្ជាជីវៈ ៖ ប្តេជ្ញាចិត្តប្រើវិជ្ជាជីវៈ និងជំនាញ ដើម្បីផ្តល់នូវសេវាដែលមាន ភាពសាមញ្ញ និងងាយស្រួល
- ស័ក្តិសិទ្ធិភាព ៖ ប្រើប្រាស់ធនធានឱ្យទាន់ពេលវេលា និងមានប្រសិទ្ធភាព
- សុចរិតភាព ៖ ផ្តល់សេវាឱ្យប្រជាពលរដ្ឋដោយស្មើភាព និងតម្លាភាព
- គារវភាព ៖ ផ្តល់សេវាឱ្យប្រជាពលរដ្ឋប្រកបដោយភាពថ្លៃថ្នូរ និងការគោរព

- ភាពបត់បែន ៖ ឆ្លើយតបយ៉ាងសកម្មទៅនឹងបញ្ហាប្រឈម និងទាញយកប្រយោជន៍ពីគ្រប់ឱកាសដែលមាន។

ឃ. ចក្ខុវិស័យ

អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ បានបំពេញមុខងារជាសេនាធិការឱ្យក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុមានចក្ខុវិស័យជាអង្គភាពមួយត្រូវបានទទួលស្គាល់ គោរព និងជឿទុកចិត្តលើគុណភាព និងជំនាញក្នុងការប្រមូលពន្ធហើយនាពេលអនាគតអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារមានចក្ខុវិស័យក្នុងការធ្វើឱ្យនូវការទទួលស្គាល់ និងការគោរពពីសំណាក់អ្នកជាប់ពន្ធចំពោះភាពត្រឹមត្រូវ និងគុណភាពនៃការគ្រប់គ្រង។

ង.គោលដៅ

អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ បានកំណត់គោលដៅដូចខាងក្រោម៖

- រៀបចំទស្សនវិស័យ បេសកកម្ម ភារកិច្ច និងរចនាសម្ព័ន្ធរបស់អគ្គនាយកដ្ឋាននិងអង្គភាពក្រោមឱវាទអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ
- រៀបចំមុខងារនិងភារកិច្ចរបស់អគ្គនាយកដ្ឋាន និងអង្គភាពក្រោមឱវាទរបស់អង្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារដើម្បីជានាគុណភព និងប្រសិទ្ធភាពនៃការបំពេញការងារពាក់ព័ន្ធនិងពន្ធដារ។

៣.១.៣ រចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រង តួនាទី និងភារកិច្ចរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ

ក. រចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រង

- ឯកឧត្តម **គង់ វិបុល** ប្រតិភូរាជរដ្ឋាភិបាល ទទួលបន្ទុកអគ្គនាយកដ្ឋាននៃអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ
- ឯកឧត្តម **អ៊ុំ សីហា** អគ្គនាយករង
- ឯកឧត្តម **ដាប ដាវុធ** អគ្គនាយករង
- ឯកឧត្តម **វ៉ាន ពុទ្ធិពល** អគ្គនាយករង
- ឯកឧត្តម **មិញ បានកុសល** អគ្គនាយករង
- ឯកឧត្តម **កែន សម្បត្តិ** អគ្គនាយករង
- ឯកឧត្តម **ហេង សុខណាង** អគ្គនាយករង
- លោកជំទាវ **ម៉ុន នារី** អគ្គនាយិការង។

ខ. តួនាទី និងភារកិច្ច

- រៀបចំគោលនយោបាយសារពើពន្ធ និងការប្រមូលពន្ធគ្រប់ប្រភេទបង់ចូលថវិការជាតិ
- រៀបចំសេចក្តីព្រាងច្បាប់លិខិតបទដ្ឋាននានាស្តីពីពន្ធដារកំណត់បញ្ជីឯកសារចាំបាច់នានា និងលិខិតយុត្តិការដែលអ្នកជាប់ពន្ធ ឬភ្នាក់ងារកាត់ទុកត្រូវកាន់កាប់រក្សាទុក និងផ្តល់ជូនរដ្ឋបាលសារពើពន្ធ
- កំណត់មូលដ្ឋានគិតពន្ធលើអ្នកជាប់ពន្ធ ឬភ្នាក់ងារកាត់ងារដោយផ្អែកលើការសង្កេត និងផ្តុំព័ត៌មាន
- គណនា និងប្រមូលប្រាក់ពន្ធ ប្រាក់ពន្ធបន្ថែម និងចំណូលផ្សេងៗ
- កសាងកម្មវិធី និងអនុវត្តន៍ការងារសវនកម្មចំពោះអ្នកជាប់ពន្ធ
- ទទួលបន្ទុកសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិក្នុងផ្នែកពន្ធដារ
- អនុវត្តទោសទណ្ឌតាមច្បាប់អ្នកជាប់ពន្ធ និងភ្នាក់ងារកាត់ទុកដែលល្មើសបទប្បញ្ញត្តិនានាស្តីពីពន្ធដារ
- ចូលរួមរៀបចំគម្រោងថវិការជាតិប្រចាំឆ្នាំដើម្បីបញ្ចូលទៅក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងប្រចាំឆ្នាំនីមួយៗ។

៣.២ ការកំណត់មូលដ្ឋានគណនាពន្ធទៅលើអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋាន

៣.២.១ ការកំណត់មូលដ្ឋានគិតអាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ

ដើម្បីគណនាអាករត្រូវបង់ បុគ្គលជាប់អាករត្រូវធ្វើការបែងចែកឱ្យបានវាងផលរបរដែលបានមកពីការផ្គត់ផ្គង់សុរាមេរ័យ និងបារីជាប់អាករ និងផលរបរដែលបានមកពីការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញ ឬសេវាដទៃទៀត។ មូលដ្ឋានគិតអាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈត្រូវបានកំណត់មូលដ្ឋានគិតអាករដូចខាងក្រោម៖

១. ចំពោះអ្នកផលិត និងអ្នកនាំចូលមូលដ្ឋានគិតអាករគឺ ជាថ្លៃផ្គត់ផ្គង់ដែលត្រូវបានកត់ត្រាលើវិក្កយបត្ររួមបញ្ចូលទាំងពន្ធអាករនានាលើកលែងតែអាករលើតម្លៃបន្ថែម និងអាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈខ្លួនឯង។

សម្រាប់វិក្កយបត្រអាករ-អ្នកផលិត និងអ្នកនាំចូល មូលដ្ឋានគិតអាករបំភ្លឺសាធារណៈ=តម្លៃសរុបលើវិក្កយបត្រមិនរួមអាករ+ អាករពិសេស
សម្រាប់វិក្កយបត្រធម្មតា មូលដ្ឋានគិតអាករបំភ្លឺសាធារណៈ=តម្លៃសរុបលើវិក្កយបត្រមិនរួមអាករ ៖ អតប ៖ អាករបំភ្លឺសាធារណៈខ្លួនឯង
អាករបំភ្លឺសាធារណៈ = មូលដ្ឋានគិតអាករ×អត្រាអាករ

២. ចំពោះអ្នកផ្គត់ផ្គង់បន្ត មូលដ្ឋានគិតអាករស្មើនិង២០ភាគរយ នៃថ្លៃផ្គត់ផ្គង់ដែលត្រូវបានកត់ត្រាលើវិក្កយបត្ររួមបញ្ចូលទាំងអាករនានា លើកលែងតែអាករលើតម្លៃបន្ថែម និងអាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈខ្លួនឯង។

សម្រាប់វិក្កយបត្រអាករ-អ្នកផ្គត់ផ្គង់បន្ត (សេវាកម្សាន្ត)
មូលដ្ឋានគិតអាករបំភ្លឺសាធារណៈ= (តម្លៃសរុបលើវិក្កយបត្រមិនរួមអាករ+ អាករពិសេស)×២០%

សម្រាប់វិក្កយបត្រអាករ-អ្នកផ្គត់ផ្គង់បន្ត
មូលដ្ឋានគិតអាករបំភ្លឺសាធារណៈ= តម្លៃសរុបលើវិក្កយបត្រមិនរួមអាករ ×២០%

សម្រាប់វិក្កយបត្រធម្មតា-អ្នកផ្គត់ផ្គង់បន្ត
មូលដ្ឋានគិតអាករបំភ្លឺសាធារណៈ=(តម្លៃសរុបលើវិក្កយបត្ររួមអាករៈ អតប ៖អាករបំភ្លឺសាធារណៈខ្លួនឯង)×២០%

អាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ= មូលដ្ឋានគិតអាករ × អត្រាអាករ

អាករបំភ្លឺសាធារណៈត្រូវបានប្រមូលតាមអត្រា ៣% ចំពោះការផ្គត់ផ្គង់សុរាមេរ៉ៃ និងបារីនៅក្នុងព្រះរាជាចក្រកម្ពុជា។

អាករបំភ្លឺសាធារណៈពេលផ្គត់ផ្គង់ទំនិញ ឬសេវាគឺជាពេលដែលៈ

- អ្នកផ្គត់ផ្គង់ត្រូវចេញវិក្កយបត្រ
- អ្នកផ្គត់ផ្គង់បានចេញវិក្កយបត្រប្រសិនបើអ្នកផ្គត់ផ្គង់ចេញវិក្កយបត្រមុនពេលត្រូវចេញ
- អ្នកផ្គត់ផ្គង់ត្រូវចេញវិក្កយបត្រ អ.ត.ប យ៉ាងយឺតរយៈពេល៧ថ្ងៃក្រោយការបញ្ចូលទំនិញ ឬសេវា ឬការទូទាត់ប្រាក់ក្នុងករណីដែលការទូទាត់ត្រូវបានធ្វើឡើងមុនការបញ្ចូលទំនិញ ឬការបំពេញសេវា
- ការដកប្រើប្រាស់ខ្លួនឯងគឺជាពេលដែលទំនិញត្រូវបានយកមកប្រើប្រាស់ដំបូង
- ក្នុងករណីទំនិញឬសេវាត្រូវបានផ្គត់ផ្គង់ក្នុងលក្ខណៈជាអំណោយពេលផ្គត់ផ្គង់គឺជាពេលដែលទំនិញត្រូវបានប្រគល់ឱ្យ ឬពេលដែលផ្គត់ផ្គង់សេវាត្រូវបានធ្វើរួច។

ចំពោះអ្នកផលិត ឬអ្នកផ្គត់ផ្គង់

អ្នកផលិត សំដៅដល់បុគ្គលណាមួយដែលធ្វើសកម្មភាពបំប្លែងវត្ថុធាតុដើម ផ្គុំ តម្លើង វេចខ្ចប់ ប្រកបំពេញឱ្យទៅជាផលិតផលសម្រេច។

អ្នកនាំចូល សំដៅដល់លើបុគ្គលណាមួយដែលធ្វើការនាំចូលដោយខ្លួនឯង ឬដោយបុគ្គលដទៃមកក្នុងដែនគយនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

អ្នកផ្គត់ផ្គង់បន្ត សំដៅដល់បុគ្គលដទៃទៀតក្រៅពីអ្នកផលិត ឬអ្នកនាំចូល ដែលផ្គត់ផ្គង់បន្តនូវផលិតផលជាប់អាករ។

មូលដ្ឋានគិតអាករ គឺជាថ្លៃផ្គត់ផ្គង់ដែលត្រូវបានកត់ត្រាលើវិក្កយបត្ររួមបញ្ចូលទាំងពន្ធអាករនានា លើកលែងតែអាករលើតម្លៃបន្ថែម និងអាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ។

គ.មូលដ្ឋានគិតពន្ធ

-អាករបំភ្លឺសាធារណៈត្រូវបានកំណត់នូវគ្រប់ដំណាក់កាលផ្គត់ផ្គង់ និងត្រូវអនុវត្តលើតម្លៃផ្គត់ផ្គង់ផលិតផលជាប់អាករ រួមបញ្ចូលទាំងអាករនានា **លើកលែងតែអាករបំភ្លឺសាធារណៈខ្លួនឯង និងអ.ត.ប។**

- បុគ្គលដែលធ្វើការផ្គត់ផ្គង់ស្រា ស្រាបៀ សុរាមេរ័យ... និងបារីគ្រប់ប្រភេទ គឺជាបុគ្គលជាប់អាករបំភ្លឺសាធារណៈ និងត្រូវទទួលបង់ប្រាក់អាករនេះ។

- ត្រូវជាប់អាករនេះផងដែរ ចំពោះការដកយកសម្រាប់ប្រើប្រាស់ផ្ទាល់ខ្លួន បុគ្គលិក និងតតិយជន។

មូលដ្ឋានគិតអាករសម្រាប់បំភ្លឺអាករសាធារណៈត្រូវបានកំណត់ដូចខាងក្រោម៖

១. ចំពោះអ្នកផលិត និងអ្នកនាំចូលៈ គឺមូលដ្ឋានគិតអាករត្រូវផ្គត់ផ្គង់ដែលត្រូវបានកត់ត្រាលើវិក្កយបត្ររួមបញ្ចូលទាំងពន្ធអាករនានា លើកលែងតែអាករលើតម្លៃបន្ថែម (អ.ត.ប) និងអាករបំភ្លឺសាធារណៈខ្លួនឯង(អ.ត.ប)។

មូលដ្ឋានគិតអាករ=ផលរបរសរុបលក់បាន- អ.ត.ប- អាករបំភ្លឺសាធារណៈខ្លួនឯង

ឬ មូលដ្ឋានគិតអាករ=(ផលរបរសរុបលក់បាន/1.1/103)×3%

⋆អ្នកផលិត

អាករបំភ្លឺសាធារណៈ=(តម្លៃមិនរួមបញ្ចូលអាករ+អាករលើទំនេញពិសេស)×3% (គាត់ត្រូវជាប់អាករពិសេសមួយទៀតហើយបានគិតអាករបំភ្លឺសាធារណៈតាមក្រោយ)

⋆អ្នកនាំចូល

អាករបំភ្លឺសាធារណៈ=តម្លៃមិនរួមបញ្ចូលអាករ×3% (អ្នកនាំចូលនៅក្នុងវិក្កយបត្រមិនបានគិតអាករពិសេសនោះទេដោយសារនៅពេលគាត់នាំចូលបានបង់ឱ្យទៅអគ្គនាយកដ្ឋានគយ និងរដ្ឋាករកម្ពុជារួចហើយ)។

២. ចំពោះអ្នកផ្គត់ផ្គង់ៈ មូលដ្ឋានគិតអាករស្មើនឹង ២០ភាគរយ នៃថ្លៃផ្គត់ផ្គង់ដែលត្រូវបានកត់ត្រាលើវិក្កយបត្ររួមបញ្ចូលទាំងពន្ធអាករនានា លើកលែងតែអាករលើតម្លៃបន្ថែម និងអាករបំភ្លឺសាធារណៈខ្លួនឯង។

មូលដ្ឋានគិតពន្ធ=២០% ថ្លៃផ្គត់ផ្គង់កត់ត្រាវិក្កយបត្រ/១១០% (ដក អ.ត.ប)/១០៣%(ដក អ.ត.ប)

ប្រាក់ពន្ធអាករបំភ្លឺសាធារណៈ=មូលដ្ឋានគិតពន្ធ×៣%

ឬអាករបំភ្លឺសាធារណៈ=តម្លៃមិនរួមបញ្ចូលអាករ×២០%×៣%

☞ **សម្រាប់អ្នកលក់ដំបូង**

មូលដ្ឋានគិតអាករ =ថ្លៃលក់លើវិក្កយបត្រ-អ.ត.ប-អាករបំភ្លឺសាធារណៈ

$= \left(\frac{\text{ថ្លៃលក់លើវិក្កយបត្រ}}{110\%}\right) \div 103\%$

អាករបំភ្លឺសាធារណៈ = មូលដ្ឋានគិតអាករ× 3%

☞ **សម្រាប់អ្នកលក់បន្ត**

មូលដ្ឋានគិតអាករ =(ថ្លៃលក់លើវិក្កយបត្រ-អ.ត.ប-អាករបំភ្លឺសាធារណៈ)× 20%

$=\left[\left(\frac{\text{ថ្លៃលក់លើវិក្កយបត្រ}}{110\%}\right) \div 103\%\right]$

អាករបំភ្លឺសាធារណៈ =មូលដ្ឋានគិតអាករ× 3%

ខ. អត្រាអាករ

អាករបំភ្លឺសាធារណៈប្រមូលលើសុរាមេរ៉យ និងបារីបន្ទាប់ពីផលិតនិងនាំចូលនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ដោយផ្អែកលើប្រកាសលេខ ៩៧៥ បារី សុរា លក់នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានោះគឺជាកម្មវត្ថុនៃការប្រមូលបំភ្លឺសាធារណៈដើម្បីជាប្រយោជន៍សម្រាប់ការចំណាយសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ។

សុរា សំដៅដល់គ្រឿងស្រវឹងគ្រប់ប្រភេទ។

បារី សំដៅដល់បារីគ្រប់ប្រភេទ រួមបញ្ចូលទាំងបារីស៊ីហ្គាផងដែរ។

អាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈមានអាត្រាអាករតែមួយប៉ុណ្ណោះគឺអត្រា៣%។

៣.២.២ ការគណនាអាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ

ប្រកាសលេខ៩៧៦ យកថ្លៃផ្គត់ផ្គង់លើវិក្កយបត្ររួមទាំងអាករពិសេសតែលើកលែងលើអាករលើតម្លៃបន្ថែម និងអាករបំភ្លឺសាធារណៈខ្លួនឯង។

ដើម្បីគណនាអាករបំភ្លឺសាធារណៈត្រូវបែងចែកជា៣គឺៈ

- ការគណនាអាករសម្រាប់សាធារណៈសម្រាប់អ្នកផលិត

ល.រ Nº	បរិយាយ Description	តម្លៃមិនរួមអាករ Amount exclude tax	អាករពិសេស Specific Tax	អាករ បំភ្លឺ Public for Lighting tax	អតប VAT	ថ្លៃរួមអាករ Amount include tax
	A	B	C=(B+C)*3%	E=(B+C+D)*10%	E=(B+C+D)*10%	F=(B+C+D+E)
1	ស្រា	1,000,000	315,000	39,450	135,445	1,489,895
2	ស្រាបៀ	1,500,000	405,000	57,150	196,215	2,158,365
3	បារី	500,000	90,000	17,700	60,770	668,470
សរុបរួម		3,000,000	810,000	114,300	311,430	4,316,730

- ការគណនាអាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈសម្រាប់អ្នកនាំចូល

ល.រ Nº	បរិយាយ Description	តម្លៃមិនរួមអាករ Amount exclude tax	អាករ បំភ្លឺ Public for Lighting tax	អតប VAT	ថ្លៃរួមអាករ Amount include tax
	A	B	D=B*3%	E=(B+C)*10%	F=(B+C+D+E)
1	ស្រា	1,000,000	30,000	103,000	1,133,000
2	ស្រាបៀ	1,500,000	45,000	154,500	1,699,500
3	បារី	500,000	15,000	51,500	566,500
សរុបរួម		3,000,000	90,000	309,000	3,399,000

- ការគណនាអាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈសម្រាប់អ្នកចែកចាយបន្ត

ល.រ Nº	បរិយាយ Description	តម្លៃមិនរួមអាករ Amount exclude tax	អាករ បំភ្លឺ Public for Lighting tax	អតប VAT	ថ្លៃរួមអាករ Amount include tax
	A	B	D=(B*20%)*3%	E=9B+C)*10%	F=(B+C+D+E)
1	ស្រា	1,000,000	6,000	100,600	1,106,600
2	ស្រាបៀ	1,500,000	9,000	150,900	1,659,900
3	បារី	500,000	3,000	50,300	553,300
សរុបរួម		3,000,000	18,000	301,800	3,319,800

អាករបំភ្លឺសាធារណៈ ត្រូវបានកំណត់នូវគ្រប់ដំណាក់កាលផ្គត់ផ្គង់ និងត្រូវអនុវត្តលើតម្លៃផ្គត់ផ្គង់ផលិតផលជាប់អាករនានា លើកលែងតែអាករបំភ្លឺសាធារណៈខ្លួនឯង និងអាករលើតម្លៃបន្ថែម បុគ្គលដែលធ្វើការផ្គត់ផ្គង់ស្រា ស្រាបៀ សុរាមេរ័យ... និងបារីគ្រប់ប្រភេទ គឺជាបុគ្គលជាប់អាករបំភ្លឺសាធារណៈ និងត្រូវទទួលខុសត្រូវបង់ប្រាក់អាករនេះ ក៏ដូចជាត្រូវជាប់អាករចំពោះការដកយកសម្រាប់ប្រើប្រាស់ផ្ទាល់ខ្លួនបុគ្គលិក និងតតិយជន។ អាករបំភ្លឺសាធារណៈត្រូវបានប្រមូលចំនួន៣% លើតម្លៃសុរាមេរ័យ និងបារីគ្រប់ប្រភេទ។

៣.៣ ការគ្រប់គ្រងនិងប្រមូលអាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ

ប្រព័ន្ធពន្ធដារត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៥៣ បន្ទាប់មកប្រព័ន្ធពន្ធដារត្រូវបានលុបបំបាត់ចោលនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៥-១៩៧៩ ដោយសារសង្គ្រាម(របបខ្មែរក្រហមនិងប៉ុលពត) ហើយបានធ្វើឱ្យប្រជាជនស្លាប់អស់ជាច្រើននាក់។ ប្រព័ន្ធពន្ធដារបានបង្កើតឡើងវិញនៅដំណាក់កាលដំបូងនៅឆ្នាំ១៩៨០ ដោយបានអនុវត្តនៅរាជធានីភ្នំពេញ និងខេត្តចំនួន១០ផ្សេងទៀត។ លើសពីនេះទៅទៀតអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារបានបង្កើតពន្ធមួយចំនួនផ្សេងទៀត ដើម្បីយកមកអនុវត្ត និងមានការបែងចែកច្បាប់ និងមាត្រាយ៉ាងច្បាស់លាស់។ ផ្អែកទៅលើមាត្រាទី៤ នៃច្បាប់សារពើពន្ធបានបង្កើតនូវការកំណត់របបពន្ធជា៣ប្រភេទ៖ គឺរបបពិតរបបម៉ៅការ និងរបបបំព្រួញ ក៏ប៉ុន្តែបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីរបបបំព្រួញមានចែងក្នុងក្រដាសមួយដាច់ដោយឡែក។ យ៉ាងណាមិញច្បាប់សារពើពន្ធក៏ជាវិធាននិងជានិតិវិធីដើម្បីចាត់បញ្ចូលអ្នកជាប់ពន្ធឱ្យស្ថិតនៅក្នុងរបបកំណត់ណាមួយនោះ ត្រូវកំណត់ដោយផ្អែកលើទ្រង់ទ្រាយអាជីវកម្ម និងកំរិតផលរបរ។ ប៉ុន្តែនៅពេលបច្ចុប្បន្ននេះក្នុងប្រទេសកម្ពុជាយើងមានតែរបបពិត(ស្វ័យប្រកាស)តែមួយប៉ុណ្ណោះ។

ការអនុវត្ត និងការកំណត់នៃរបបពិតរបស់សហគ្រាសដោយផ្អែកទៅលើទ្រង់ទ្រាយគតិយុត្តិនៃកម្រិតផលរបរប្រចាំឆ្នាំ និងប្រភេទសកម្មភាពអាជីវកម្ម។

ទ្រង់ទ្រាយគតិយុត្តិមានន័យថា រាល់សហគ្រាសដែលមិនមែនជាសហគ្រាសឯកបុគ្គល គឺត្រូវជាប់ពន្ធរបបពិត ទោះបីសហគ្រាសនោះមានសកម្មភាពអាជីវកម្មប្រភេទអ្វី ឬមានកម្រិតផលរបរប្រចាំឆ្នាំប៉ុន្មានក៏ដោយ។ សហគ្រាសទាំងនោះមានដូចជា សហគ្រាសចម្រុះ ក្រុមហ៊ុនឯកជន សមូហភាពសាធារណៈ ឬអង្គការឯកជនធ្វើសកម្មភាពក្នុងលក្ខខណ្ឌប្រាក់ចំណេញ ឬប្រាក់ចំណូលដែលជាបេតិកភ័ណ្ឌរបស់ខ្លួន។

កម្រិតផលរបរប្រចាំឆ្នាំ គឺជាការកំណត់ពន្ធលើប្រាក់ចំណេញតាមរបបពិតដែលត្រូវអនុវត្ត ហើយចំពោះសហគ្រាសដែលមានផលរបរប្រចាំឆ្នាំចាប់ពី៥០០លានរៀលឡើងទៅ។ ចំណែលឯការផ្គត់ផ្គង់ចម្រុះមានផលរបរប្រចាំឆ្នាំចាប់ពី២៥០លានឡើងទៅ។

រាល់សហគ្រាសដែលធ្វើការដេញថ្លៃ ប្រសិនបើសហគ្រាសទាំងនោះបានទទួលសញ្ញាធ្វើ ឬក៏ជាការផ្គត់ផ្គង់របស់អង្គការសាធារណៈដែលមានចំនួនទឹកប្រាក់ប្រចាំឆ្នាំសរុប ១២៤លានរៀល មានសកម្មភាពដូចជា សណ្ឋាគារ កន្លែងម៉ាស្សា វង្គសាល ភោជនីយដ្ឋាន កន្លែងកម្សាន្តនានាដែលចាត់ថ្នាក់ជាគ្រឹះស្ថានធើត។

៣.៣.១. ការបង្កើតអាករបំភ្លឺសាធារណៈ

អាករបំភ្លឺសាធារណៈគឺជាអាករមួយប្រភេទដែលត្រូវកំណត់លើគ្រប់ដំណាក់កាលនៃការផ្គត់ផ្គង់សុរាមេរ័យ(គ្រឿងស្រវឹង) និងបារីក្នុងព្រះរាជាណាចក្រដើម្បីជាប្រយោជន៍ថវិការថ្នាក់ក្រោមជាតិសម្រាប់អាករបំភ្លឺសាធារណៈក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ការបង្កើតអាករបំភ្លឺសាធារណៈឡើងគឺ ដើម្បីអនុវត្តនូវគ្រប់ដំណាក់កាលនៃការប្រមូលពន្ធចំពោះសុរាមេរ៍យ(គ្រឿងស្រវឹង) និងបារី។ ចំណែកថវិការដែលប្រមូលបានទុកសម្រាប់ចំណាយអាករបំភ្លឺសាធារណៈ។

ច្បាប់និងបទប្បញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធនិងអាករបំភ្លឺសាធារណៈ

- ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងឆ្នាំ១៩៩៩
- ប្រកាសអន្តរក្រសួងលេខ១៧៥ សហវ.ពដ.ប្រក ចុះថ្ងៃទី២២ ខែមករា ឆ្នាំ២០០២ ស្តីពីការគ្រប់គ្រងនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈ
- ប្រកាសលេខ៩៧៦ សហវ.ប្រក ចុះថ្ងៃទី០៩ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៧ ស្តីពីការកំណត់មូលដ្ឋានគិតអាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ។

៣.៣.២. ប្រភេទនៃអាករបំភ្លឺសាធារណៈ

អាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈត្រូវបានកំណត់តាមអាត្រា៣% លើការផ្គត់ផ្គង់គ្រប់ដំណាក់កាល លើសុរាមេរ៍យ និងបារី ក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ថវិការថ្នាក់ក្រោមជាតិ សម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ដូច្នេះហើយបានជាអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារបានដាក់ច្បាប់យ៉ាងរឹតបន្តឹងទៅលើប្រភេទមុខទំនិញមួយចំនួនដែលត្រូវជាប់អាករបំភ្លឺសាធារណៈរួមមាន៖

- ស្រាបៀ
- ស្រាទំពាំងបាយជូរស្រស់ រួមទាំងស្រាទំពាំងបាយជូរដែលបានបន្ថែមជាតិសុរា
- ស្រាវៀមុត និងស្រាទំពាំងបាយជូរស្រស់ផ្សេងទៀតផ្សំពីរុក្ខជាតិនិងសារជាតិក្រអូប ភេជ្ជៈមេរ៍យផ្សេងទៀតលើកលែងតែទឹកខ្មេះជូរ និងស្រាស
- អាល់កុលអេទិលិកសុទ្ធ ដែលមានកម្រិតជាតិសុរាក្នុងឯកត្តាចំណុះពី៨០%នៃចំណុះនិងភេជ្ជៈមានជាតិសុរា ភេជ្ជៈស្រវឹងផ្សេងៗទៀត ការរៀបចំកែច្នៃសុរាផ្សំក្នុងប្រភេទដែលប្រើសម្រាប់ផលិតភេជ្ជៈបារី និងបារីស៊ីហ្គាគ្រប់ប្រភេទ។

៣.៣.៣ គោលបំណងនៃអាករបំភ្លឺសាធារណៈ

ការបង្កើតអាករបំភ្លឺសាធារណៈឡើងមកគឺមានគោលបំណង ប្រមូលពន្ធអាករបំភ្លឺសាធារណៈទៅលើសុរាមេរ៍យ និងបារី។ ដើម្បីយកថវិការទាំងនោះទៅជួយបំពេញនូវរាល់កង្វះខាតសម្រាប់ការចំណាយបំភ្លឺសាធារណៈក៏ដូចជាការចំណាយផ្សេងៗសម្រាប់រដ្ឋក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេស។

គោលបំណងយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈគឺ៖

- សម្រាប់ជាចំណូលថវិការថ្នាក់ក្រោមជាតិ(ថវិការរាជធានី/ខេត្ត) សម្រាប់ចំណាយលើការបំភ្លឺសាធារណៈ។
- អនុវត្តចំពោះការផ្គត់ផ្គង់សុរាមេរ៍យ ឬបារីបន្ទាប់ពីបាននាំចូលឬផលិតក្នុងស្រុកពេលផ្គត់ផ្គង់ទំនិញឬសេវា។
- ដើម្បីទប់ស្កាត់ និងកាត់បន្ថយការប្រើប្រាស់ប្រភេទទំនិញដែលបានលក្ខណៈប៉ះពាល់ដល់សុខភាពប្រភេទទំនិញដែលមិនចាំបាច់ដែលបានការខាតបង់ដល់ប្រយោជន៍ជាតិ។

- ដើម្បីជាប្រយោជន៍ក្នុងការរកចំណូលដល់ថវិការរដ្ឋ។ ពន្ធគឺជាផ្នែកមួយយ៉ាងចម្បងក្នុងចំណូលថវិការជាតិដែលជាធនធានដែលចាំបាច់សម្រាប់ឱ្យរដ្ឋយកទៅអភិវឌ្ឍន៍ក្នុងវិស័យផ្សេងៗដើម្បីកសាងខឿនសេដ្ឋកិច្ចជាតិ។

៣.៣.៤ វិធីសាស្ត្រនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ

កាលពីមុនអ្នកជាប់ពន្ធតាមរបបស្វ័យប្រកាសទាំងអស់ត្រូវធ្វើការបង់ពន្ធ និងស្នើសុំទម្រង់លិខិតប្រកាសពន្ធ នៅតាមសាខាពន្ធដារខណ្ឌរៀងៗខ្លួន។ ប៉ុន្តែដោយមានភាពលំបាកពេកសម្រាប់មន្ត្រីពន្ធដារក៏ដូចជាអ្នកជាប់ពន្ធរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានធ្វើកំណែទម្រង់មួយចំនួនដល់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុដោយមានការផ្លាស់ប្តូរ នីតិវិធីនៃការប្រមូលពន្ធ អាករ និងការដាក់លិខិតប្រកាសពន្ធផ្សេងឱ្យមានលក្ខណៈទំនើបនិងងាយស្រួលសម្រាប់អ្នកជាប់ពន្ធនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ក. ការប្រមូលប្រាក់អាករ

ការប្រមូលប្រាក់អាករ នាពេលបច្ចុប្បន្ន ក៏ដូចជាការប្រមូលប្រាក់ពន្ធដទៃទៀតដែរ គឺអ្នកជាប់ពន្ធទាំងអស់ត្រូវធ្វើការគណនាពន្ធខ្លួនឯង បំពេញលិខិតប្រកាសបង់ពន្ធ ហើយធ្វើការបង់នៅតាមធនាគារដើម្បីផ្តល់សុវត្ថិភាពដល់ថវិការរដ្ឋ។

ជម្រើសទី១

ដើម្បីងាយស្រួល និងឆាប់រហ័សទាន់ចិត្ត អ្នកជាប់ពន្ធអាចចូលទៅក្នុងគេហទំព័ររបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ www.tax.gov.kh ដោយថ្លែងរកពាក្យ ការប្រកាសបង់ពន្ធ ហើយអនុវត្តតាមលំដាប់លំដោយ និងការណែនាំនៅក្នុងគេហទំព័រដូចខាងក្រោម៖

- បំពេញការិយបរិច្ឆេទនៃការបង់ពន្ធរបស់ខ្លួន(ខែ ឆ្នាំ ពីថ្ងៃ ដល់ថ្ងៃ) ឧទាហរណ៍៖ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៩ ចាប់ពីថ្ងៃទី០១ ដល់ថ្ងៃទី៣១
- ជ្រើសរើសប្រភេទពន្ធនិងបំពេញប្រភេទទឹកប្រាក់ពន្ធដែលត្រូវបង់តាមប្រភេទពន្ធនីមួយៗដូចក្នុងលិខិតប្រកាស
- ជ្រើសរើសកម្រៃសេវាផ្សេងៗ និងបំពេញចំនួនទឹកប្រាក់ដែលត្រូវបង់(ប្រសិនបើមាន)។
- ត្រូវបំពេញចំនួនទំព័រនៃទម្រង់លិខិតប្រកាសនីមួយៗ
- នៅពេលបំពេញរួចត្រូវបោះពុម្ព លិខិតស្នើសុំបង់ប្រាក់ពន្ធចេញពីប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងដែលមាន Barcode សម្រាប់សម្គាល់ចេញពីម៉ាស៊ីនបោះពុម្ព ហើយអ្នកជាប់ពន្ធអាចយកលិខិតនេះទៅបង់ពន្ធ នៅធនាគារណាមួយដែលទទួលបន្ទុកខាងទទួលប្រាក់បង់ពន្ធ។

ជម្រើសទី២

ក្នុងករណីអ្នកជាប់ពន្ធមិនសូវចេះប្រើប្រាស់កុំព្យូទ័រ និងប្រព័ន្ធអនឡាញ អ្នកជាប់ពន្ធត្រូវទៅធនាគារណាមួយទទួលបន្ទុកទទួលប្រាក់បង់ពន្ធ ហើយអនុវត្តតាមជំហាននីមួយៗដូចខាងក្រោម៖

- បំពេញទម្រង់បង់ពន្ធ(Form 101) ប្រភេទពន្ធ និងចំនួនទឹកប្រាក់ពន្ធដែលត្រូវបង់ពន្ធតាមប្រភេទពន្ធនីមួយៗនៅក្នុងលិខិតប្រកាស
- ដាក់ទម្រង់បង់ប្រាក់ពន្ធ(Form 101) ដែលបំពេញរួចជូនរដ្ឋមន្ត្រីធនាគារដើម្បីបង់ប្រាក់ពន្ធ។

- ធនាគារចំនួនបីដែលទទួលខុសត្រូវក្នុងការប្រមូលពន្ធជូនរដ្ឋមានដូចជា៖ ធនាគារអេស៊ីលីដា ធនាគារកាណាឌីយ៉ា ក.អ និងធនាគារវឌ្ឍនៈ។

ក្រោយពេលទទួលប្រាក់ពន្ធគ្រប់ចំនួនរួចហើយ ភាគីធនាគារត្រូវបោះពុម្ពបង្កាន់ដៃបញ្ជាក់ការបងប្រាក់ពន្ធការ (Tax Payment Receipt) ចេញពីប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ដែលមាន៣សន្លឹកគឺ៖ សន្លឹកទី១ ពណ៌ស សម្រាប់មន្ត្រីពន្ធដាររក្សាទុក សន្លឹកទី២ ពណ៌ផ្កាឈូកសម្រាប់ប្រគល់ឱ្យអ្នកជាប់ពន្ធ និង សន្លឹកទី៣ ពណ៌លឿងសម្រាប់ធនាគារ។

លើសពីនេះទៅទៀតតាមរយៈកំណែទម្រង់ថ្មី អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារបានផ្តល់នូវសេចក្តីទុកចិត្តដល់សហគ្រាសដែលជាអ្នកជាប់ពន្ធដោយការជូនដំណឹងដោយស្វ័យប្រវត្តិ (Automate and Generate SMS & email) តាមរយៈការផ្ញើសារ ឬតាម E-mail បញ្ជាក់ថាសហគ្រាសនោះបានបង់ប្រាក់ពន្ធ និងកាលបរិច្ឆេទដែលបានចែងក្នុងបង្កាន់ដៃបញ្ជាក់ការទទួលប្រាក់ពន្ធ បើសិនជាអ្នកជាប់ពន្ធដែលជាម្ចាស់សហគ្រាសបានផ្តល់លេខទូរស័ព្ទ និង E-mail មកអគ្គនាយកដ្ឋានឱ្យបានត្រឹមត្រូវ។ ចំណែកឯប្រភេទនីមួយៗនិងប្រាក់សរុប គឺមានលម្អិតនៅក្នុងបង្កាន់ដៃបញ្ជាក់ការទទួលប្រាក់ពន្ធដែលចេញជាផ្លូវការ។

លំហូរនៃទឹកប្រាក់ពន្ធចូលថវិកាជាតិ

រូបភាពខាងលើមានអត្ថន័យដូចខាងក្រោម៖

គំនូសបំព្រួញទី១៖ អ្នកជាប់ពន្ធធ្វើការបង់ប្រាក់នូវធនាគារទទួលបន្ទុកប្រមូលប្រាក់ពន្ធនីមួយៗ។

គំនូសបំព្រួញទី២៖ ក្រោយពីទទួលបានការបង់ប្រាក់ពន្ធ-អាករធនាគារធ្វើការផ្ទេរនូវប្រាក់ទាំងអស់ចូលទៅក្នុងរតនាគារជាតិកម្ពុជា ដើម្បីទុកជាថវិការរដ្ឋសម្រាប់ការចំណាយផ្សេងៗ។ ខាងក្រោមនេះគឺជាទិន្នន័យនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារក្នុងរយៈពេលពីរបីឆ្នាំជាប់គ្នាគិតចាប់ពីឆ្នាំ ២០២២-២០២៣។

ច្បាប់ហិរញ្ញវត្ថុ		ប្រៀបធៀប	
២០២២	២០២៣	ចំនួនទឹកប្រាក់	ភាគរយ
១៦១,៨៥៩២.០លានរៀល	២៣៧,៨២០.៨០លានរៀល	៧៥,៩១១.៦០លានរៀល	៤៦.៩០%

ខ. ការទទួលលិខិតប្រកាសពន្ធ

ក្រោយពេលបានបង្កាន់ដៃបញ្ជាក់ការទទួលប្រាក់ពន្ធ ហើយអ្នកជាប់ពន្ធត្រូវភ្ជាប់បង្កាន់ដៃនេះ (សន្លឹកទី១៖ ពស សម្រាប់មន្ត្រីពន្ធដារ) ជាមួយលិខិតប្រកាសពន្ធដែលមានចុះហត្ថលេខា និងត្រាត្រឹមត្រូវ ហើយភ្ជាប់មកជាមួយនិងឯកសារដែលពាក់ព័ន្ធនានាមកដាក់ជូនមន្ត្រី ទទួលលិខិតប្រកាសនូវអង្គភាពពន្ធដារទទួលបន្ទុកបន្ទាប់មកមន្ត្រីទទួលលិខិតប្រកាស និងបោះពុម្ពជូនលិខិតបញ្ជាក់ការទទួលលិខិតប្រកាសភ្លាមៗ។

ចំពោះបង្កាន់ដៃទទួលប្រាក់ពន្ធទាំងឡាយណា ដែលខុសពីបង្កាន់ដៃបញ្ជាក់ការទទួលប្រាក់ពន្ធមាននូវក្នុងសេចក្តីណែនាំនេះ អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារពុំទទួលស្គាល់ថា សហគ្រាសបានបង់ពន្ធតាមប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារនោះទេ។

ក្រោយពីទទួលបានលិខិតប្រកាសពន្ធចំនួនបីច្បាប់ពីអ្នកជាប់ពន្ធ មន្ត្រីទទួលលិខិតប្រកាសពន្ធធ្វើការពិនិត្យ ថាតើអ្នកជាប់ពន្ធបានបង់ត្រឹមត្រូវ តាមការបំពេញនៅក្នុងលិខិតប្រកាសពន្ធ និងមានឯកសារយោងច្បាស់លាស់ភ្ជាប់មកជាមួយដែរឬទេ។ ឧទាហរណ៍ សម្រាប់អាករបំភ្លឺសាធារណៈមន្ត្រីពន្ធដារធ្វើការពិនិត្យលើចំណុចមួយចំនួនដូចខាងក្រោមៈ

- ចំនួនទឹកប្រាក់ដែលអ្នកជាប់ពន្ធបង់ទៅធនាគារត្រូវស្មើនិងចំនួននៅក្នុងលិខិតប្រកាស
- ទិនានុប្បវត្តិទិញ លក់ត្រូវតែដូចនៅអ្វីដែរបំពេញក្នុងលិខិតប្រកាស
- វិក្កយបត្រអាករក្នុងករណីអ្នកជាប់ពន្ធស្នើសុំឥណទានអាករលើធាតុចូល
- ហត្ថលេខានិងត្រា ត្រូវមាននៅគ្រប់លិខិតប្រកាស អតប និងទិនានុប្បវត្តិលក់...។

ក្រោយពីបានធ្វើការពិនិត្យរួចរាល់ ហើយបើសិនជាត្រឹមត្រូវដូចចំណុចខាងលើមន្ត្រីទទួលលិខិតប្រកាសធ្វើការចេញនៅលិខិតបញ្ជាក់ ការទទួលលិខិតប្រកាសហើយប្រគល់ឯកសារចំនួនមួយច្បាប់ទៅអ្នកជាប់ពន្ធរក្សាទុក ក៏ដូចជាផ្ញើរសារដោយស្វ័យប្រវត្តិទៅកាន់ម្ចាស់សហគ្រាសថាបានទទួលលិខិតប្រកាសរួចរាល់ហើយ។ ក្នុងករណីដែលមន្ត្រីពន្ធធ្វើការពិនិត្យឃើញថា អ្នកជាប់ពន្ធធ្វើការប្រកាសពន្ធនិងមានភ្ជាប់ឯកសារត្រឹមត្រូវ ឬទឹកប្រាក់បង់ពន្ធខុសពីឯកសារភ្ជាប់មន្ត្រីពន្ធធ្វើការជូនដំណឹងទៅអ្នកជាប់ពន្ធភ្លាមៗឱ្យធ្វើការកែតម្រូវឱ្យបានត្រឹមត្រូវវិញ។ ការចេញលិខិតបញ្ជាក់ ការទទួលលិខិតប្រកាសពន្ធមិនបញ្ជាក់ថាអ្នកជាប់ពន្ធត្រឹមត្រូវនោះទេលុះត្រាតែមន្ត្រីទទួលបន្ទុកធ្វើការពិនិត្យម្តងទៀតតាមរយៈការវាយបញ្ចូលនូវពន្ធ-អាករដែលអ្នកជាប់ពន្ធបានប្រកាសនូវក្នុងប្រព័ន្ធកត់ត្រាពន្ធផ្ទៃក្នុងរបស់ពន្ធដារ(Tax Collction System) ដែលចង់ក្រងជារូបមន្តនិងគណនាចំនួនទឹកប្រាក់ពន្ធដោយស្វ័យប្រវត្តិ នោះនិងដឹងថាសហគ្រាសណាដែលគណនានិងបង់ពន្ធត្រឹមត្រូវទៅតាមការប្រកាស។

ក្នុងករណីដែលពិនិត្យ និងផ្ទៀងផ្ទាត់ឃើញថាអ្នកជាប់ពន្ធធ្វើការគណនា និងបង់ពន្ធត្រឹមត្រូវតាមការប្រកាស ហើយខាងការិយាល័យចាត់ចែងទទួលលិខិតប្រកាសធ្វើការរក្សាទុកឯកសារមួយច្បាប់សម្រាប់បញ្ជូនទៅអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ និងមួយច្បាប់ទៀតទុកតម្កល់នៅសាខាពន្ធដារខណ្ឌដោយធ្វើការរក្សាទុករយៈពេល១០ឆ្នាំ។ ក្នុងរយៈពេលចុងក្រោយនេះរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាចាប់ផ្តើមរឹតបន្តឹងច្បាប់ពន្ធបន្តិចម្តងៗ។ ជាក់ស្តែងឥឡូវនេះ រដ្ឋាភិបាលបានជំរុញបន្ថែមទៀតឱ្យប្រជាពលរដ្ឋបង់ពន្ធលើប្រាក់ខែ។ អ្នកដែលទទួលបានប្រាក់ខែ ក្នុងចន្លោះពី៣០០ដុល្លារដល់ជាង៣ពាន់ដុល្លារសហរដ្ឋអាមេរិក ត្រូវជាប់កាតព្វកិច្ចបង់ពន្ធក្នុងចន្លោះ៥%ទៅ២០%តែអ្នកដែលទទួលបានប្រាក់បៀវត្សក្រោមពី៣០០ដុល្លារអាមេរិក មិនត្រូវឱ្យបង់ពន្ធឡើយ។

ក្រៅពីការបង់ពន្ធប្រាក់ខែ ប្រជាពលរដ្ឋត្រូវបង់ពន្ធលើអចលនទ្រព្យ ពន្ធលើយានជំនិះ ពន្ធលើប្រាក់បង់ចំណេញ និងពន្ធដារផ្សេងៗទៀត។ ការបង់ពន្ធ គឺរឿងធម្មតាសម្រាប់ប្រទេសជឿនលឿន ប៉ុន្តែសម្រាប់ប្រទេសក្រីក្រកម្ពុជាវិញ ការបង់ពន្ធហាក់បីដូចជារឿងថ្មីហើយពួកគេមិនចង់ចូលរួមបង់ពន្ធទេ។ តើនេះបណ្តាលមកពីហេតុអ្វី?

ការពីពេលមុនរដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសកម្ពុជា ពឹងផ្អែកខ្លាំងទៅលើប្រាក់ចំណូលបានពីពន្ធគយសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍជាតិ ប៉ុន្តែដោយសារពន្ធគយត្រូវបានប្រទេសក្នុងតំបន់អាស៊ានព្រមព្រៀងគ្នាកាត់បន្ថយបន្តិចម្តងៗក្នុងចំណោមសមាជិករបស់ខ្លួននោះរាជរដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសកម្ពុជាចាប់ផ្តើមសម្លឹងមើលប្រភពចំណូលផ្សេងក្រៅពីប្រាក់ចំណូលពន្ធគយ។ ប្រាក់ចំណូលដែលរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបាននឹងកំពុងសម្លឹង

មើលសម្រាប់បំពេញថវិកាជាតិនាពេលខាងមុខនេះគឺប្រាក់ចំណូលពន្ធដារ។ ចំណូលពន្ធដារគឺជាប្រាក់ចំណូលដែលរដ្ឋាភិបាល ប្រមូលក្នុងប្រទេសដូចជា៖ ពន្ធលើប្រាក់ខែ ពន្ធលើមធ្យោបាយដឹកជញ្ជូន ពន្ធលើប្រាក់ចំណេញ និងលើសេវាកម្មមួយចំនួនផ្សេងទៀត។ អ្វីដែលជាការកត់សម្គាល់ គឺថានៅគ្រាចុងក្រោយនេះរដ្ឋាភិបាលបានជំរុញការប្រមូលពន្ធលើអចលនទ្រព្យ ដីធ្លី ផ្ទះសម្បែង ពន្ធលើយានជំនិះ និងពន្ធលើប្រាក់ខែ។ ប្រភេទពន្ធទាំងនេះមិនថ្មីទេសម្រាប់ប្រទេសជឿនលឿនគោរពច្បាប់ប៉ុន្តែ សម្រាប់ប្រទេសក្រីក្រកម្ពុជាទើបងើបចេញពីសង្គ្រាមប្រភេទពន្ធនេះហាក់បីដូចជាអំរែកថ្មីមួយទៀតសម្រាប់ប្រជាជន។ ហើយពន្ធលើប្រាក់បៀវត្សក៏ជាការដាក់សម្ពាធបន្ថែមបុគ្គលិក កម្មករ និងមន្ត្រីរាជការ។

នៅក្នុងប្រទេសគោរពច្បាប់ការបង់ពន្ធគឺជាកាតព្វកិច្ចមិនអាចគេចវេសបានសម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូប។ ប៉ុន្តែសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជាវិញកាតព្វកិច្ចបង់ពន្ធឬពន្ធដារទេនៅមានភាពធូរលុង។ ឈ្មួញមួយចំនួនព្យាយាមមិនបង់ពន្ធក្នុងខណៈពេលដែលឈ្មួញមួយចំនួនទៀតសុខចិត្តបង់ពន្ធតាមការទាមទាររបស់រដ្ឋ។ ចំពោះពន្ធលើប្រាក់ខែ និងពន្ធលើអចនទ្រព្យ ដីធ្លី ផ្ទះសម្បែងគេសង្កេតឃើញថាប្រជាជនមួយចំនួនចាប់ផ្តើមយល់ដឹងពីកាតព្វកិច្ចបង់ពន្ធជូនរដ្ឋ។ ពួកគេខ្នះខ្នែងបំពេញក្រដាសស្នាមខ្លួនឯងហើយយកប្រាក់ទៅបង់ជូនរដ្ឋ។ ប៉ុន្តែប្រជាពលរដ្ឋខ្លះទៀតនៅធ្វើប្រងើយកន្តើយនឹងរឿងនេះនៅឡើយ ដោយភាពប្រងើយកន្តើយនេះហើយដែលមិនមានកើតឡើងដោយសារពួកគេនោះទេ។ តាមពិត គឺដោយសារតែប្រជាជនមួយចំនួននៅចោទជាសំណួរថា តើប្រាក់ដែលបង់ពន្ធជូនរដ្ឋនេះវានៅទីណា ហើយគេយកទៅធ្វើអ្វីឱ្យប្រាកដ? តើការប្រមែប្រមូលពន្ធមានតម្លាភាពដែរឬទេ? ជាធម្មតាការប្រមូលពន្ធមិនថានូវប្រទេសជឿនលឿនគោរពច្បាប់ឬនៅកម្ពុជាទេ គោលការណ៍គឺសម្រាប់បម្រើផលប្រយោជន៍របស់រដ្ឋ មានន័យថាជាមួយនឹងទឹកប្រាក់ពន្ធនេះរដ្ឋាភិបាលត្រូវយកទៅចំណាយសម្រាប់កសាងផ្លូវថ្នល់ សាលារៀន មន្ទីពេទ្យនិងសម្រាប់កសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដទៃទៀត។ ម្យ៉ាងវិញទៀតទឹកប្រាក់មួយចំណែកត្រូវរក្សាទុកសម្រាប់ប្រាក់ចំណូលនិវត្តន៍នៃប្រជាពលរដ្ឋរបស់ខ្លួន។

សម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា ដោយសារតែការបង់ពន្ធជាវប្បធម៌ថ្មី និងដោយសារតែការមិនទុកចិត្តលើសេវារបស់រដ្ឋនោះប្រជាពលរដ្ឋនៅអល់អែក និងចោទជាសំណួរមិនចេះចប់មិនចេះហើយជុំវិញបញ្ហាបង់ពន្ធនេះ។ អ្នកខ្លះបន្តសំណួរថា ប្រសិនបើគេបង់ពន្ធជូនរដ្ឋគ្រប់ប្រភេទទាំងអស់ តើពួកគេអាចទទួលបានអ្វីពីរដ្ឋវិញនូវពេលដែលពួកគេចូលនិវត្តន៍នោះ? ពន្ធចេះតែបង់តែពេលចាស់ទៅរដ្ឋាគ្មានបានគិតគូរអ្វីទាំងអស់។ សម្រាប់មន្ត្រីរាជការរដ្ឋពួកគេអាចទទួលបានប្រាក់ចូលនិវត្តន៍ខ្លះតែចំពោះបុគ្គលិកអង្គការក្រុមហ៊ុនឯកជនវិញតើពួកគេរំពឹងបានអ្វីពីរដ្ឋាភិបាល?

សរុបសេចក្តីមកវិញ ដើម្បីឱ្យប្រជាពលរដ្ឋមានទំនុកចិត្តហើយចូលរួមបង់ពន្ធដើម្បីកសាងប្រទេសជាតិយន្តការនៃការប្រមូលពន្ធត្រូវធ្វើឡើងដោយតម្លាភាពពន្ធត្រូវប្រើផលប្រយោជន៍ជាតិ និងរបស់ប្រជាជន។ ប្រាក់ចំណូលបានមកពីពន្ធដារ ឬពន្ធគយត្រូវតែចូលទៅក្នុងបេឡារបស់រដ្ឋពោលគឺមិនមានចូលក្នុងហោប៉ៅរបស់បុគ្គលណាមួយនោះទេ។

លោក គង់ វិបុល អគ្គនាយកនៃអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារបាននិយាយថាកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងការវិនិយោគបានធ្វើឱ្យការប្រមូលចំណូលពន្ធអាកររបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារបន្តកើនឡើងជារៀងរាល់ឆ្នាំ។

ជំពូកទី៤
ការវិភាគចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយ

តាមការវិភាគលើចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយលើការអនុវត្តជាក់ស្តែង គឺជាការវិភាគដែលសារៈសំខាន់បំផុតក្នុងការវាយតម្លៃ វាស់វែងពីដំណើការនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារដើម្បីឱ្យដឹងពីចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយរបស់ខ្លួន ហើយនិងចេះកែប្រែចំណុចខ្សោយឱ្យទៅជាចំណុចខ្លាំងពេលនោះហើយប្រទេសជាតិនិងមានការរីកចម្រើនទៅមុខជានិច្ច។

៤.១ ការវិភាគលើចំណុចខ្លាំង

បន្ទាប់ពីបានធ្វើការស្រាវជ្រាវកន្លងមកទៅលើការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ក្រុមនាងខ្ញុំបានវិភាគឃើញទៅលើចំណុចខ្លាំងមួយចំនួនមានដូចជា៖

- ការប្រមូលអាកររបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារបានបង្កើតនូវប្រសិទ្ធភាពនៃប្រព័ន្ធរតនាគារជាតិ និងពង្រឹងវិស័យសារពើពន្ធ។
- ការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារបានផ្តល់ប្រយោជន៍និងថវិកាថ្នាក់ក្រោមសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ។
- អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារមាននូវការកំណត់មូលដ្ឋានគិតអាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ។
- អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារមានច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រង និងប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈច្បាស់លាស់ដែលមានអនុម័តដោយក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច ហិរញ្ញវត្ថុ និងក្រសួងមហាផ្ទៃ។
- ការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ មានការកើនឡើងជាលំដាប់ដោយសារតែមូលហេតុមួយចំនួនដូចជាការពង្រឹងការអនុវត្ត វិធានការប្រមូលពន្ធប្រកបដោយតម្លាភាព និងប្រសិទ្ធភាពការរីកចម្រើននៃជីវភាពរបស់ប្រជាជនដែលធ្វើឱ្យការប្រើប្រាស់មានការកើនឡើង។
- អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារដែលតែងតែបង្កើតនូវសិក្ខាសាលាណែនាំ ដល់អ្នកជាប់ពន្ធទាំងអស់ឱ្យយល់ដឹងពីកាតព្វកិច្ចនិងសិទ្ធរបស់ពួកគេចំពោះរដ្ឋ ក៏ដូចជាចំណេះដឹងទាក់ទងនិងពន្ធដារដើម្បីធ្វើការបង់ប្រាក់និងដាក់លិខិតប្រកាសពន្ធឱ្យបានត្រឹមត្រូវ។
- អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារដែលតែងតែអនុវត្តនូវយុទ្ធសាស្រ្តរបស់ខ្លួន ក្នុងការផ្តល់ជាការបង្រៀនបន្ថែមដល់មន្រ្តីពន្ធដូចជាការផ្តល់សេវាកម្មពន្ធដារ និងការផ្តល់នូវភាពងាយស្រួលដល់អ្នកជាប់ពន្ធដែលតាមរយៈការធ្វើកំណែទម្រង់ពាក់ព័ន្ធ និងការធ្វើទំនើបកម្មបច្ចេកទេសវិទ្យាដែលរួមមានការបង្ហោះច្បាប់អនុក្រឹត្យប្រកាស និងព័ត៌មានផ្សេងៗទាក់ទងនិងពន្ធដារនៅលើគេហទំព័ររបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ ការចុះបញ្ជី និងប្រកាសបង់ប្រាក់ពន្ធតាម Online ជាដើម។

៤.២ ការវិភាគលើចំណុចខ្សោយ

ទន្ទឹមនិងភាពវិជ្ជមានដែលលើកឡើងខាងលើ តាមការវយៈការស្រាវជ្រាវរបស់ក្រុមនាងខ្ញុំក៏មើលឃើញពីកង្វះខាតមួយចំនួន ដែលតម្រូវឱ្យមានការយកចិត្តទុកដាក់បន្ថែមដើម្បីឱ្យការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈកាន់តែប្រសើរឡើងដូចជា៖

- នីតិវិធីនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានមិនមានភាពទូលំទូលាយដែលធ្វើឱ្យអ្នកជាប់ពន្ធមួយចំនួនមិនសប្បាយចិត្ត និងមិនសហការក្នុងភារកិច្ចនេះ។
- អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារមិនមាននូវផែនការ ឬគោលការណ៍សំខាន់ៗដើម្បីពន្យល់ ឬអប់រំទៅដល់អ្នកជាប់ពន្ធតាមមូលដ្ឋាននីមួយៗជាក់ស្តែង។
- អគ្គនាយកដ្ឋានមិនបានផ្តល់នូវព័ត៌មានច្បាស់លាស់អំពីតួនាទី និងភារកិច្ចរបស់អ្នកជាប់ពន្ធក្នុងការបង់ប្រាក់ពន្ធជូនពន្ធដារនៅឡើយ ដោយពួកគេគិតថាទឹកប្រាក់ដែលពួកគេបានបង់ជូនរដ្ឋមិនបានប្រយោជន៍អ្វីទេដល់ពួកគេ។
- ដំណើការនៃការបង់ប្រាក់ពន្ធនូវមានភាពយឺតយ៉ាវនៅឡើយដោយសារតែប្រតិបត្តិការនៃបង់ប្រាក់ពន្ធនូវមានភាពមិនច្បាស់លាស់ពីបែបបត់ និងវិធីសាស្ត្រនៃការគណនានៅឡើយ។
- ការផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិ និងសេវានានារបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារទៅកាន់សាធារណៈជនមិនមានភាពទូលំទូលាយ។
- ចំណូលដែលអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារបានប្រមូលមកពីអាករបំភ្លឺសាធារណៈ គឺទុកសម្រាប់ចំណាយទៅលើការបំភ្លឺភ្លើងសាធារណៈទៅតាមខេត្ត-ក្រុង ប៉ុន្តែនៅតាមទីជនបទដាច់ស្រយាលមិនមានការបំភ្លឺភ្លើងសាធារណៈទេ។

ជំពូកទី៥
សេចក្តីសន្និដ្ឋាន និងការផ្តល់អនុសាសន៍

៥.១ សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

យោងតាមការសិក្សាស្រាវជ្រាវកន្លងមកនេះ ក្រុមរបស់នាងខ្ញុំបាន សង្កេតឃើញថាការប្រមូលពន្ធអាកររបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារមានការកើនឡើងជាលំដាប់ពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ ភាពរីកចម្រើនលូតលាស់ទាំងអស់នេះហើយដែលជាផ្នែកមួយជួយដល់ប្រទេសជាតិដែលបានមកពីការបង់ពន្ធរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ លើសពីនេះយើងក៏ឃើញដែរថាមានការកើនឡើងច្រើននៃចំនួនអ្នកជាប់ជាបន្តបន្ទាប់ ដែលអាចជួយទ្រទ្រង់ដល់ការផ្គត់ផ្គង់ចំណាយផ្សេងៗដែលស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ រួមទាំងការបំភ្លឺសាធារណៈទូទាំងប្រទេសកម្ពុជាដែលជួយឱ្យមានតម្លាភាព និងប្រសិទ្ធភាពនៃការរីកចម្រើនជីវភាពរបស់ប្រជាជន។ ទន្ទឹមនិងភាពវិជ្ជមានដែលបានលើកឡើងខាងលើនេះ តាមការស្រាវជ្រាវក្រុមនាងខ្ញុំក៏មើលឃើញថាកង្វះខាតមួយចំនួន តម្រូវឱ្យមានការយកចិត្តទុកដាក់បន្ថែមដើម្បីឱ្យការប្រមូលកាន់តែប្រសើរឡើងគឺអ្នកជាប់ពន្ធនូវតែមិនទាន់យល់ច្បាស់ពី ការបង់ពន្ធដែលធ្វើឱ្យពួកគេគិតថាមិនទទួលបាននូវប្រយោជន៍អ្វីសោះដល់ពួកគេមួយវិញទៀតច្បាប់នៃការបង់ពន្ធមានភាពធូរលុង ដំណើរការបង់ពន្ធនូវតែមានភាពយឺតយ៉ាវដោយសាតែប្រតិបត្តិការមួយចំនួនមិនច្បាស់លាស់ បែបបទនិតិវិធីមួយចំនួននៃការបង់សាច់ប្រាក់ដែលធ្វើឱ្យអ្នកជាប់ពន្ធត្រូវចំណាយពេលវេលាច្រើនក្នុងដំណើរការដាក់លិខិតប្រការឱ្យបានត្រឹមត្រូវ។

សរុបជារួម ដំណើរការនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈបានផ្តល់ប្រយោជន៍ជាច្រើនដល់សង្គមជាតិ បើទោះបីជា ប្រជាជនមិនទាន់យល់ដឹងច្បាស់ពីការបង់ពន្ធក៏ដោយក៏ពួកគេនូវតែបំពេញកាតព្វកិច្ចរបស់ពួកគេក្នុងការបង់ពន្ធដើម្បីទ្រទ្រង់សេដ្ឋកិច្ចនិងអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសជាតិឱ្យកាន់តែរីកចម្រើនដែលធ្វើឱ្យរាជរដ្ឋាភិបាលមានចំណូលគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការចំណាយផ្សេងៗដែលស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ។

៥.២ ការផ្តល់អនុសាសន៍

យោងតាមការសន្និដ្ឋានខាងលើរួចមក ក្រុមរបស់នាងខ្ញុំបានសង្កេតឃើញថា អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារបានរៀបចំយុទ្ធសាស្ត្រដ៏ល្អ នៃការប្រមូលចំណូលយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព រួមទាំងការយល់ដឹងនូវចំណេះដឹងនិងផ្តល់ភាពងាយស្រួលដល់អ្នកជាប់ពន្ធតាមរយៈការវិវត្តន៍នូវបច្ចេកវិទ្យាថ្មីៗដែលមានលេខគេហទំព័ររបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ។ ក្រុមរបស់នាងខ្ញុំ សូមបង្ហាញនូវភាពគាំទ្រ និងលើកទឹកចិត្តដល់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារក្នុងការបន្តបេសកកម្ម ឬសកម្មភាពរបស់ខ្លួនក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍នូវវិធីសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យាថ្មីៗនិងពង្រឹងនិតិវិធីនេះឱ្យកាន់តែមានភាពប្រសើរឡើងបន្ថែមទៀត។ ទន្ទឹមនឹងនេះផងដែរអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារគួរតែកែលម្អនូវចំណុចខ្វះខាតខ្លះៗដូចខាងក្រោម៖

- អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារគួរតែបន្ត និងបន្ថែមការផ្សព្វផ្សាយអំពីនីតិវិធីការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈឱ្យកាន់តែទូលំទូលាយជូនអ្នកជាប់ពន្ធក៏ដូចជាប្រជាពលរដ្ឋទូទៅដើម្បីឱ្យពួកគាត់យល់ដឹងកាន់តែច្បាស់អំពីការរៀបចំសំណុំឯកសារសម្រាប់ប្រកាសពន្ធឱ្យបានឆាប់រហ័ស និងមានភាពងាយស្រួល។

- ចំពោះប្រភេទពន្ធណាមួយដែលរដ្ឋបាលសារពើពន្ធកំណត់ថា គួរចុះធ្វើការពន្យល់ណែនាំនោះ មន្ត្រីពន្ធដារនូវតាមមូលដ្ឋាន ត្រូវចុះអប់រំដល់អ្នកជាប់ពន្ធឱ្យបានយល់អំពីកាតព្វកិច្ចនិងសិទ្ធិរបស់អ្នកជាប់ពន្ធទាំងនោះ។
- អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារគួរតែពន្យល់និងផ្តល់ព័ត៌មានឱ្យបានច្បាស់លាស់អំពីតួនាទី និងភារកិច្ចរបស់អ្នកជាប់ពន្ធក្នុងការបង់ប្រាក់ពន្ធជូនរដ្ឋព្រោះរាល់ការបង់ប្រាក់ពន្ធទាំងអស់នោះជាប្រភពចំណូលដ៏សំខាន់ដែលរដ្ឋយកទៅបំភ្លឺទីសាធារណៈ។
- អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារគួរតែធ្វើសិក្ខាសាលាឱ្យបានច្រើនដើម្បីផ្តល់ចំណេះដឹងដល់អ្នកជាប់ពន្ធឬសហគ្រាសឱ្យបានយល់ច្បាស់អំពីដំណើរការនៃការបង់ពន្ធ និងវិធីសាស្ត្រនៃការគណនាពន្ធឱ្យបានត្រឹមត្រូវជូនរដ្ឋ។
- អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារគួរតែធ្វើការផ្សព្វផ្សាយអំពីច្បាប់ បទប្បញ្ញត្តិ និងសេវានានាឱ្យកាន់តែច្បាស់លាស់និងទូលំទូលាយទៅកាន់សាធារណៈជនទាំងអស់តាមប្រព័ន្ធអនឡាញ និងមធ្យោបាយផ្សេងៗដែលងាយស្រួលដល់អ្នកជាប់ពន្ធ។
- រាល់ចំណូលដែលប្រមូលបានពីអាករបំភ្លឺសាធារណៈអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារគួរតែបន្ថែមការដាក់ភ្លើងបំភ្លឺនៅតាមទីជនបទដាច់ស្រយាលដើម្បីផ្តល់ភាពស្រួលដល់សាធារណៈជន

ឯកសារយោង

- ស្រ៊ាន់ គឹមស្រៀង, ផា មុី, ពិន គឹមស្រឿន, ដោក ស្រីរីន, ហ៊ិន មិថុនា.(២០២៣).*ដំណើរការនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ.*សារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជំនាញគណនេយ្យ ជំនាន់២០ វិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដា.ទំព័រទី៤ដល់ទី៥.ភ្នំពេញ
- ស្រ៊ាន់ គឹមស្រៀង, ផា មុី, ពិន គឹមស្រឿន, ដោក ស្រីរីន, ហ៊ិន មិថុនា.(២០២៣).*ដំណើរការនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ.*សារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជំនាញគណនេយ្យ ជំនាន់២០ វិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដា.ទំព័រទី១៤.ភ្នំពេញ
- ស្រ៊ាន់ គឹមស្រៀង, ផា មុី, ពិន គឹមស្រឿន, ដោក ស្រីរីន, ហ៊ិន មិថុនា.(២០២៣).*ដំណើរការនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ.*សារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជំនាញគណនេយ្យ ជំនាន់២០ វិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដា ប្រវត្តិនៃពន្ធទំព័រ១៤និងទំព័រទី១៥.ភ្នំពេញ
- ស្រ៊ាន់ គឹមស្រៀង, ផា មុី, ពិន គឹមស្រឿន, ដោក ស្រីរីន, ហ៊ិន មិថុនា.(២០២៣).*ដំណើរការនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ.*សារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជំនាញគណនេយ្យ ជំនាន់២០ វិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដា ទំព័រ១៥ដល់១៧.ភ្នំពេញ
- ស្រ៊ាន់ គឹមស្រៀង, ផា មុី, ពិន គឹមស្រឿន, ដោក ស្រីរីន, ហ៊ិន មិថុនា.(២០២៣).*ដំណើរការនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ.*សារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជំនាញគណនេយ្យ ជំនាន់២០ វិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដាទំព័រ០៤និង០៦.ភ្នំពេញ
- ស្រ៊ាន់ គឹមស្រៀង, ផា មុី, ពិន គឹមស្រឿន, ដោក ស្រីរីន, ហ៊ិន មិថុនា.(២០២៣). *ដំណើរការនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ.*សារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជំនាញគណនេយ្យ ជំនាន់២០ វិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដា.ទំព័រ០៦.ភ្នំពេញ
- ស្រ៊ាន់ គឹមស្រៀង, ផា មុី, ពិន គឹមស្រឿន, ដោក ស្រីរីន, ហ៊ិន មិថុនា.(២០២៣). *ដំណើរការនៃការប្រមូលអាករបំភ្លឺសាធារណៈរបស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ.*សារណាបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជំនាញគណនេយ្យ ជំនាន់២០ វិទ្យាស្ថាន វ៉ាន់ដា ទំព័រ០៦.ភ្នំពេញ
- សង្កប្ប. (ឆ្នាំ2023). *អគ្គនាយកដ្ឋាន.* Retrieved February, 02 2025, from https://www.sangapac.com/dictionary/a/6752
- KHsearch. ពន្ធ. (2020, January 21).*និយមន័យមូលដ្ឋានគិតពន្ធ.* Retrieved February, 02 2025, from https://www.khsearch.com/qna/28561
- KHsearch. ពន្ធ. (2020, March 10). *និយមន័យមូលដ្ឋានគិតពន្ធ.* Retrieved February, 02 2025, from https://www.khsearch.com/qna/30072
- FaceBook Page. HRTS Consulting. (2024, October 18). *ការគ្រប់គ្រង.* Retrieved February, 05 2025, from https://www.facebook.com/share/p/15CVvfriUi/
- KHsearch. General Knowledge. (2017, July 01). *ការគ្រប់គ្រង.* Retrieved February, 05 2025, from https://www.khsearch.com/qna/24
- SCRIBD. ជុំ សមវាសនា, ផាន់ ចាន់ពៅ, ឈួន ត្រាយ. (ឆ្នាំ២០២៥). *ការគ្រប់គ្រង.* Retrieved February, 05 2025, from https://www.scribd.com/document/475342687/%25E1%259E%25
- Clubniset. មិត្តនិស្សិត. (2011, May 31). *ការគ្រប់គ្រង.* Retrieved February, 07 2025, from https://clubniset.wordpress.com/2011/05/31/%E1%9E%93%E1

- Property Area. សុជារី. (2011, October 25). *និយមន័យអាករ*. Retrieved February, 07 2025, from https://propertyarea.asia/archives/84407
- Kh search. គ្រប់គ្រង. (2019, May 09). *ប្រវត្តិនៃការគ្រប់គ្រង*. Retrieved February, 10 2025, from https://www.khsearch.com/qna/24819
- បណ្ណាល័យអ្នក. Kong Chhayleng. (2020, July 26). *ទ្រឹស្តីពាក់ព័ន្ធនៃការគ្រប់គ្រង*. Retrieved February, 10 2025, from https://www.facebook.com/banalaineak/posts/84-modern-theory-of-management/167329684831908/

ឧបសម្ព័ន្ធ

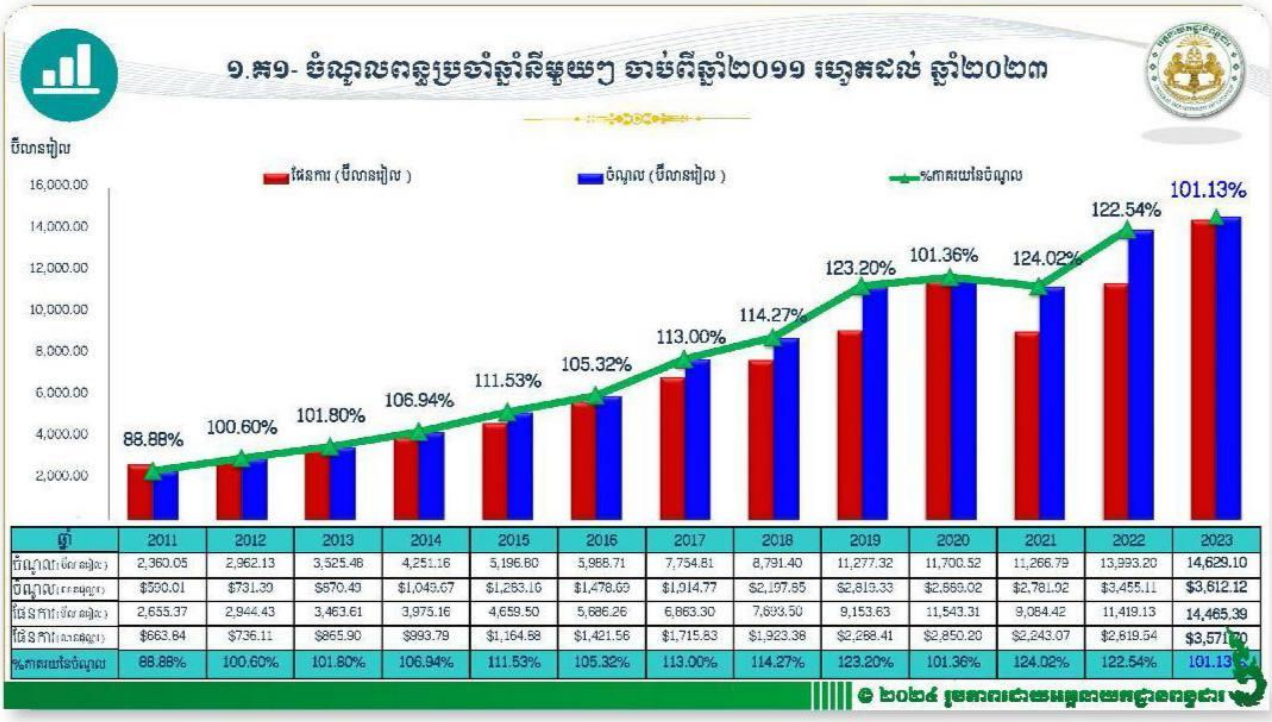

ឆ្នាំ	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ចំណូល(ប៊ីលានរៀល)	2,360.05	2,962.13	3,525.48	4,251.16	5,196.80	5,988.71	7,754.81	8,791.40	11,277.32	11,700.52	11,266.79	13,993.20	14,629.10
ចំណូល(លានដុល្លារ)	$590.01	$731.39	$870.49	$1,049.67	$1,283.16	$1,478.69	$1,914.77	$2,197.85	$2,819.33	$2,869.02	$2,781.92	$3,455.11	$3,612.12
ផែនការ(ប៊ីលានរៀល)	2,655.37	2,944.43	3,463.61	3,975.16	4,659.50	5,686.26	6,863.30	7,693.50	9,153.63	11,543.31	9,084.42	11,419.13	14,465.39
ផែនការ(លានដុល្លារ)	$663.84	$736.11	$865.90	$993.79	$1,164.88	$1,421.56	$1,715.83	$1,923.38	$2,288.41	$2,850.20	$2,243.07	$2,819.54	$3,571.70
%ភាគរយនៃចំណូល	88.88%	100.60%	101.80%	106.94%	111.53%	105.32%	113.00%	114.27%	123.20%	101.36%	124.02%	122.54%	101.13%

១-ទស្សនទាននៃចំណូលពន្ធផ្ទៃក្នុង

ភាពខុសគ្នានៃកត្តាគន្លឹះសំខាន់ៗសម្រាប់ការប្រមូលពន្ធ រវាងប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ និងកម្ពុជា

ល.រ	បរិយាយ	ប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍	ប្រទេសកម្ពុជា
១	ធនធានមនុស្ស	មានចំនួនច្រើន និង គុណភាពខ្ពស់	មានចំនួនតិច និង គុណភាពមានកម្រិត
២	កម្រិតអនុលោមភាពសារពើពន្ធរបស់អ្នកជាប់ពន្ធ	ខ្ពស់ (អូស្រាលី/ស៊ុយអែត៖ លើសពី ៩៥%)	ទាប
៣	ផ្នត់គំនិតនិងវប្បធម៌បង់ពន្ធ	កម្រិតខ្ពស់	មានកម្រិត
៤	សមត្ថភាពក្នុងការកំណត់ហានិភ័យ	មានកម្រិតខ្ពស់	មានកម្រិត
៥	កម្រិតនៃការគេចវេះពន្ធ	មានកម្រិតទាប	មានកម្រិតខ្ពស់
៦	ប្រព័ន្ធពន្ធដារ	អភិវឌ្ឍល្អ	កំពុងកែទម្រង់
៧	សិទ្ធិអំណាចរបស់រដ្ឋបាលសារពើពន្ធ	មានសិទ្ធិអំណាចទូលំទូលាយ	កំពុងពង្រឹង
៨	បច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និងហេដ្ឋារចនា-សម្ព័ន្ធគាំទ្រ (IT & Infrastructure)	មានកម្រិតខ្ពស់	បាននិងកំពុងបន្តអភិវឌ្ឍ

២- គោលការណ៍រួមនៃកំណែទម្រង់ប្រព័ន្ធពន្ធដារ(២០១៩-២០២៣)

យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណដំណាក់កាលទី ៤
(Rectangular Strategy Phase4)

កម្មវិធីកែទម្រង់ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ
(PFMRP)

យុទ្ធសាស្ត្រគៀររចំណូល ២០១៩-២០២៣
(RMS)

ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រ និងផែនការប្រតិបត្តិ ២០១៩-២០២៣ របស់អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ
(SP & OP)

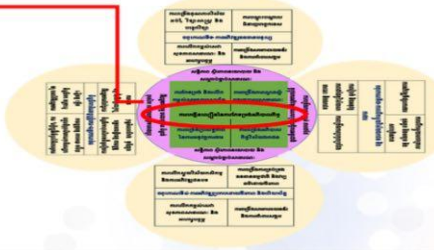

អភិបាលកិច្ចល្អ
(Good Governance)

រដ្ឋបាលកិច្ចល្អ
(Good Administration)

ប្រសិទ្ធិភាពនៃភាពជាអ្នកដឹកនាំ
(Effective Leadership & Management)

គុណធិបតេយ្យ
(Meritocracy)

<u>គោលបំណងជាយុទ្ធសាស្ត្រ៖</u>

- **គោលបំណងទី១៖** បង្កើនអនុលោមភាពតាមច្បាប់ដោយស្ម័គ្រចិត្ត និងកាត់បន្ថយជាអតិបរមានូវបន្ទុកអ្នកជាប់ពន្ធ ដោយផ្តល់សេវាប្រកបដោយគុណភាព
- **គោលបំណងទី២៖**បន្តពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីពន្ធដារ ប្រកបដោយភាពទន់ភ្លន់ ម៉ឺងម៉ាត់ និងស្មើភាព ដើម្បីជំរុញអ្នកជាប់ពន្ធ ឱ្យបំពេញកាតព្វកិច្ចសារពើពន្ធបានត្រឹមត្រូវ
- **គោលបំណងទី៣៖** អនុវត្តការងារឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ ដោយពង្រឹងស្ថាប័ន

២- គោលការណ៍រួមនៃកំណែទម្រង់ប្រព័ន្ធពន្ធដារ

គំរូនៃការពង្រឹងអភិបាលកិច្ចល្អនៃអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ

កាលមុន

បច្ចុប្បន្ន

៣- លទ្ធផលនៃកំណែទម្រង់គោលនយោបាយ និងរដ្ឋបាលសារពើពន្ធ

កំណែទម្រង់រចនាសម្ព័ន្ធនៃអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ

- ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ
  - អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ
    - អគ្គនាយក
      - អគ្គនាយករង
      - នាយកដ្ឋាន
      - សាខាពន្ធដារខណ្ឌ — សាខាពន្ធដារខណ្ឌចំនួន ០៩
      - សាខាពន្ធដារខេត្ត — សាខាពន្ធដារខេត្តចំនួន ២៤

អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចក្នុងការពិនិត្យនិងតាមដានការអនុវត្តច្បាប់លើ អពដ រួមមាន៖

-អាជ្ញាធរសវនកម្មជាតិ
-អគ្គនាយកដ្ឋានសវនកម្មផ្ទៃក្នុងនៃ កសហវ
-អគ្គាធិការដ្ឋាន នៃ កសហវ
-អង្គភាពប្រឆាំអំពើពុករលួយ

1) ន.រដ្ឋបាល និងកិច្ចការទូទៅ
2) ន.ហិរញ្ញវត្ថុ និងបុគ្គលិក
3) ន.នីតិកម្ម គោលនយោបាយសារពើពន្ធ
4) ន.ពន្ធចលនទ្រព្យ និងអចលនទ្រព្យ
5) ន.បច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន
6) ន.ស៊ើបអង្កេតបទល្មើសពន្ធដារ
7) ន.គ្រប់គ្រងអ្នកជាប់ពន្ធធំ
8) ន.គ្រប់គ្រងអ្នកជាប់ពន្ធតូចនិងមធ្យម
9) ន.សវនកម្មសហគ្រាស
10) សាលាពន្ធដារជាតិ
11) ទីចាត់ការពន្ធដាររាជធានីភ្នំពេញ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និង ហិរញ្ញវត្ថុ
លេខ..១២៥.....សហវ.ប្រក.

ប្រកាស
ស្ដីពី
អាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ

ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី
រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៨២៣/១៩៨១ ចុះថ្ងៃទី២២ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៣ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០២២៤/២០៥ ចុះថ្ងៃទី២១ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២៤ ស្តីពីការតែងតាំងបំពេញបន្ថែមសមាសភាពរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០៦១៨/០១២ ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៨ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១៩៦/១៨ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០៣២៣/០០១ ចុះថ្ងៃទី១០ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២៣ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០៥២៣/០០៤ ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២៣ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធ
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ ៤៣ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២២ ស្តីពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ ២៨៦ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២៣ ស្តីពីអាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ
- យោងតាមតម្រូវការចាំបាច់របស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ

សម្រេច

ប្រការ១ .-

ប្រកាសនេះ មានគោលបំណងកំណត់នូវវិធាននិងនីតិវិធីនៃការគ្រប់គ្រងប្រមូលអាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ។

ប្រការ២ .-

ប្រកាសនេះ មានវិសាលភាពអនុវត្តចំពោះការផ្គត់ផ្គង់ផលិតផលសុរា មេរ៉ៃ ឬថ្នាំជក់ក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ប្រការ៣ .-

សម្រាប់គោលដៅនៃប្រកាសនេះ៖

១- ផលិតផលជាប់អាករ សំដៅដល់ សុរា មេរ៉ៃ ឬថ្នាំជក់។ សម្រាប់គោលដៅនៃកថាខណ្ឌនេះ៖

ក- សុរា សំដៅដល់ ផលិតផលគ្រប់ប្រភេទដែលមានជាតិអាល់កុល លើកលែងតែផលិតផលអាល់កុលដែលប្រើក្នុងវិស័យវេជ្ជសាស្ត្រ។

ខ- មេរ៉ៃ សំដៅដល់ ទឹកស្រវឹងដែលធ្វើឡើងដោយការត្រាំគ្រឿងផ្សំផ្សេងៗ មានជាអាទិ៍ ស្រាបៀរ ឬភេសជ្ជៈមានជាតិស្រវឹង លើកលែងតែទឹកត្នោតជូរ និងស្រាស ដែលផលិតដោយមិនមានការកែច្នៃរក្សាគុណភាព និង/ឬវេចខ្ចប់ តាមរូបភាពសិប្បកម្ម ឬឧស្សាហកម្ម។

គ- ថ្នាំជក់ សំដៅដល់ផលិតផលទាំងមូលឬមួយផ្នែកដែលផ្សំឡើងដោយស្លឹកថ្នាំជក់ ឬសារធាតុថ្នាំជក់ ឬសារធាតុផ្សេងៗទៀតជាវត្ថុធាតុដើម ដែលផលិតសម្រាប់យកទៅជក់ មានជាអាទិ៍ បារី បារីស៊ីហ្គា និងបារីអេឡិចត្រូនិកគ្រប់ប្រភេទ។

២-អាករ សំដៅដល់ អាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ។

៣-បុគ្គលជាប់អាករ សំដៅដល់ អ្នកផលិត ឬអ្នកនាំចូលផលិតផលជាប់អាករ ហើយធ្វើការផ្គត់ផ្គង់នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ សម្រាប់គោលដៅនៃកថាខណ្ឌនេះ៖

ក- អ្នកផលិត សំដៅដល់ ម្ចាស់ផលិតផលដែលផលិតផលិតផលជាប់អាករដោយខ្លួនឯង ឬដែលជួលបុគ្គលដទៃទៀតឱ្យផលិតផលិតផលជាប់អាករឱ្យខ្លួន។

ខ- អ្នកនាំចូល សំដៅដល់ ម្ចាស់ផលិតផលដែលនាំចូលផលិតផលជាប់អាករដោយខ្លួនឯង ឬដែលប្រគល់សិទ្ធិឱ្យបុគ្គលដទៃទៀតនាំចូលផលិតផលជាប់អាករឱ្យខ្លួន។

ប្រការ៤ .-

អាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ ត្រូវកំណត់តាមអត្រា ៥ (ប្រាំ) ភាគរយ នៃមូលដ្ឋានគិតអាករ។

ប្រការ៥ .-

មូលដ្ឋានគិតអាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ គឺជាថ្លៃផ្គត់ផ្គង់កត់ត្រាលើវិក្កយបត្ររួមបញ្ចូលទាំងពន្ធអាករនានា វៀរលែងតែអាករលើតម្លៃបន្ថែម និងអាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈខ្លួនឯង។

ប្រការ៦ .-

១- អាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ ត្រូវដល់កំណត់និងត្រូវបង់តែម្តងគត់នៅពេលផ្គត់ផ្គង់ផលិតផលជាប់អាករដំបូងបន្ទាប់ពីផលិត ឬនាំចូលក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

២- ការផ្គត់ផ្គង់ផលិតផលជាប់អាករ ដែលកែច្នៃពីផលិតផលដែលបានបង់អាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈរួចហើយ ត្រូវចាត់ទុកថាជាការផ្គត់ផ្គង់ដំបូងបន្ទាប់ពីផលិត។

៣-វិធាននៃការផ្គត់ផ្គង់ ត្រូវអនុវត្តស្របតាមវិធាននៃការផ្គត់ផ្គង់សម្រាប់អាករលើតម្លៃបន្ថែម ដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី១ ដល់កថាខណ្ឌទី៤ នៃមាត្រា៦១ នៃច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធ។

ប្រការ៧ ._

១- បុគ្គលជាប់អាករត្រូវតែជាអ្នកជាប់ពន្ធតាមរបបស្វ័យប្រកាស។

២- អ្នកទទួលសិទ្ធិផលិត ឬនាំចូលផលិតផលជាប់អាករឱ្យបុគ្គលជាប់អាករ ត្រូវបំពេញកាតព្វកិច្ចដូចខាងក្រោម៖

ក- ផ្តល់ព័ត៌មានមកអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារដោយភ្ជាប់មកជាមួយនូវលិខិតប្រគល់សិទ្ធិ កិច្ចសន្យាផលិត ឬនាំចូល ជាមួយបុគ្គលជាប់អាករ មុនពេលធ្វើការផលិត ឬនាំចូលផលិតផលជាប់អាករ។

ខ- បញ្ឈប់ការផលិត ឬនាំចូលផលិតផលជាប់អាករ នៅពេលទទួលបាននូវការជូនដំណឹងពីអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារស្តីពីការមិនបានបំពេញកាតព្វកិច្ចត្រឹមត្រូវរបស់បុគ្គលជាប់អាករ។

គ- ត្រូវបានចាត់ទុកជាបុគ្គលជាប់អាករ និងទទួលខុសត្រូវបង់ប្រាក់អាករស្របតាមច្បាប់និងលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តជាធរមាន ក្នុងករណីមិនបានបំពេញតាមលក្ខខណ្ឌដូចមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌ ក និងវាក្យខណ្ឌ ខ នៃកថាខណ្ឌនេះ។

ប្រការ៨ ._

បុគ្គលជាប់អាករ ត្រូវមានកាតព្វកិច្ចដាក់លិខិតប្រកាសនិងបង់ប្រាក់អាករសម្រាប់បំភ្លឺសាធារណៈ ជារៀងរាល់ខែយ៉ាងយឺតបំផុតត្រឹមថ្ងៃទី២០នៃខែបន្ទាប់ពីខែដែលផលិតផលត្រូវបានផ្គត់ផ្គង់។

ប្រការ៩ ._

បទប្បញ្ញត្តិទាំងឡាយណាដែលផ្ទុយនឹងប្រកាសនេះ ត្រូវទុកជានិរាករណ៍។

ប្រការ១០ ._

រដ្ឋមន្ត្រីប្រតិភូអមនាយករដ្ឋមន្ត្រី នាយកខុទ្ទកាល័យ អគ្គលេខាធិការ ប្រតិភូរាជរដ្ឋាភិបាលទទួលបន្ទុកជាអគ្គនាយកនៃអគ្គនាយកដ្ឋាន ឬអគ្គនាយកនៃគ្រប់អគ្គនាយកដ្ឋាន អគ្គាធិការនៃអគ្គាធិការដ្ឋាន និងប្រធានអង្គភាពក្រោមឱវាទក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ ត្រូវទទួលបន្ទុកអនុវត្តប្រកាសនេះតាមភារកិច្ចរៀងៗខ្លួន ចាប់ពីថ្ងៃទី១ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២៤ តទៅ។

ថ្ងៃ [illegible] ខែ ផល្គុន ឆ្នាំថោះ បញ្ចស័ក ព.ស.២៥៦៧

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១០ ខែ មីនា ឆ្នាំ២០២៤

ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ

អគ្គបណ្ឌិតសភាចារ្យ អូន ព័ន្ធមុនីរ័ត្ន

កន្លែងទទួល៖

- ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- ខុទ្ទកាល័យសម្តេចមហាបវរធិបតីនាយករដ្ឋមន្ត្រី
- ខុទ្ទកាល័យឯកឧត្តមឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី
- រដ្ឋបាលរាជធានី-ខេត្ត
- ដូចប្រការ១០ "ដើម្បីអនុវត្ត"
- រាជកិច្ច
- ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ